

Pravilno Ljubljana, Knačjeva
ulica 6. — Telefon št. 3123, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica
št. 11. — Telefon št. 2450.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baum-
gartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Za zaščito domačega dela in izdelka

Naše obrtništvo, ki se nahaja v težavnih razmerah in hudo občuti breme gospodarske krize, je z veliko agilnostjo pripravilo akcijo za zaščito svojega položaja in za propagando svojih kakovostnih izdelkov. V vsej državi je pripravilo manifestacijske prireditve, deloma v obliki obrtniškega propagandnega tedna, deloma pa kot proslavo obrtniškega praznika. V Ljubljani pa je bil vrhu tega odprt obrtniški sejem, ki naj širši javnosti pokaže sposobnost našega obrtnika-umetnika in prednosti solidnega obrtniškega izdelka. Naša javnost je ob tej priliki pokazala in priznanje domačemu obrtništvu in priložnost vedno prednost dajati vedno prednost pred tujimi izdelki.

Manifestacijski zbor

V veliki dvorani hotela »Uniona« se je vršil danes v okviru »Obrtniškega tedna« manifestacijski zbor za zaščito domačega izdelka in dela ob solidarni podpori gospodarskih, nacionalnih, delavskih, ženskih in kulturnih korporacij. Iz govorov, ki so jih imeli predstavniki posameznih korporacij na zborovanju, je izšel velika simpatija, ki jo goji vsa naša javnost za naš obrtniško-rokodelski stan, za njegove težave, obenem pa so simpatične izjave govorikov pokazale, da se tudi vsi drugi stanovni napredek naroda. Zvest, da je vsak posamezni državljan dolžan podpirati domačo delavnost in kupovati domače izdelke, zlasti pa kakovostne izdelke našega naprednega obrtništva, je zanjla že širše sloje naroda. Vsakdo, ki podpira domačo delavnost, koristi posredno tudi sebi. To spoznanje povezanosti interesov vseh stanov, ki izvirajo iz velike jugoslovanske ideje, je na tem zborovanju prišlo do vidnega izraza.

Iz obširnega referata, ki ga je imel predsednik glavnega odbora za »Obrtniški teden« zbornični podpredsednik gos-

Josip Rebek

ki je tudi vodil manifestacijski zbor, pomenoma naslednje podrobnosti.

Udružitev v narodni državi Jugoslaviji nam je prineslo politično in narodno osvoboditev, nereseno pa je še ostalo vprašanje naše gospodarske osamosvojitve. V zadnjem desetletju smo se v industrijskem pogledu sicer precej osamosvojili od inozemskih proizvodov, vendar moramo žal ugotoviti, da se ob prevaru naš obrtnik ni takoj znašel in da veliki nalogi gospodarske osamosvojitve glede na takratne razmere ni bil dovolj kos. Tako so povzeli inicijativno inozemci in židje. Toda tudi obrtnik se je kmalu prilagodil zahtevam novega časa, novim smerem ukusa in novi tehniki prometa. S svojo inteligenco, vztrajnim delom, ki ga odlikuje žig individualnosti in prvotne kakovosti, je kmalu ustvaril pestro zgradbo obrtniške proizvodnje, ki s tem postal pionir racionalne gospodarske osamosvojitve. Z naglim tempom se je pričela obnova propadlih obrti. Z razvojem tehnike so nastale nove obrtne stroke. Obrtniki so tehnično preuredili svoje delavnice in jih z velikimi investicijami prilagodili tudi higijenskim potrebam. Posebno razveseljuje je napredek v umetno-obrtni proizvodnji, zlasti v pohištveni in keramični stroki.

V tem poletu je nastopila gospodarska kriza in so nastale razmere, ki so povzročile, da se danes velik del obrtnikov ne more preživljati. Glede na veliko povezanost obrtništva z ostalimi sloji naroda moramo storiti vse, da obrtništvo pomagamo. Dolžnost vse javnosti je, da v bodoče odločno odklanja tuje blago in da naroča in kupuje le domače, v prvi vrsti rokodelske izdelke.

Poleg kmeta je obrtniški stan najvažnejši v državi, saj predstavlja v naši državi z družinami in pomožnim delavstvom 1 milijon prebivalcev. V dravski banovini pa je okrog 150.000 prebivalcev, ki žive ob obrtniškega dela, to je ena sedmina vsa prebivalstva.

Od 14 milijonov ljudi je v Jugoslaviji milijonov kmetov, od ostalih 3 milijonov, ki so konzumenti kmetijskih pridelkov, pa je obrtnikov ena tretjina. Obrtnik je torej eden najvažnejših konzumentov kmetijskih pridelkov. Enako je tudi interes delavstva, da obrtnik uspeva, sicer je primoran zniževati mezdne in odpustiti pomočnike. Obenem občutno priložnost pravi naša država, kar nam potrjuje naglo padanje števila vajencev v dravski banovini, kjer je bilo leta 1929. že 15.155 vajencev, lani pa le še 8788.

Važna je tudi vloga obrtnika kot socialnega činitelja. Obrtnik je glede na svojo preteklost kot nekdanji delavec vedno dovozen za socialno napredne ideje. — Obrtniškim stanu pripada tudi važna socialna vloga zaradi tega, ker najde v obrtništvu kruh in eksistenco velik del kmečke in delavske mladine.

Obrtništvo pa je tudi važen činitelj pri javnih dejavnostih, ki znašajo nad eno tretjino njihovega čistega zaslužka. Da je v preteklem stoletju obrtnik lahko obdržal svojo pozicijo navzle napredku industrijske tehnike, je v znatni meri pripisati politiki srednjega stanu, ki je šla za tem, da se malemu človeku pomaga, da se s strokovno dvigne in da se njegovo delo legalno zaščiti.

V zadnjih letih je v zvezi z obubožanjem kmeta nastopila velika brezposelnost v obrtniških vrstah, zlasti na deželi. Tej nadlogi pa so se pridružile še druge. Inozemska industrija in inozemski kapital sta pričela pritiskati na naša tržišča. Kakor

gobe so zrasla mnoga podjetja, ki so se izdajala za domača, dejansko pa so v rokah tujcev. Ta industrija je namestila tudi celo vrsto inozemskega tehnološkega delavstva in nameščenstva. Z brezobzirnim in nebrzdanim egoizmom in z najrazviračnejšimi metodami reklame, preračunane na najnižjo in nerazodnost kupca, ki ga videz nizke cene omami, so se ta podjetja vrgla na naša tržišča. Obrtnik se je moral umakati in je prišel izgubljati pozicije. Imamo dve vrsti industrije. Eno vrsto smo imeli že prej. Pri nas je obstajala že pred vojno čevlarska industrija, pa vendar čevlarski obrtnik ni bil ogrožen v svoji eksistenci. Toda mi imamo sedaj še drugo vrsto industrije, ki cinično in neumiljeno ubija cele obrtniške sloje s pravkar označenimi metodami. Ta industrija, ki je v rokah inozemcev, je sovražnica našega obrtnika in sovražnica naroda, ki ga izžema in guli, zato škoduje narodu in državi.

Pri tej priliki je treba omeniti predvsem čevlarsko in krojaško stroko. Zaradi nastopa tvrde Bat'a je nastalo vprašanje nadaljnje obstoja 30.000 do 40.000 čevlarskih mojstrov z družinami, pomočniki in vajenci. Podoben proces se je pričel pojavljati v krojaški stroki zaradi nastopa tvrde Tivar. Na klice obupanega obrtništva se pogosto čuje odgovor, da je bil n. pr. nastop Bat'e blagoslov za konzument, češ da gre tej tvrdki zasluga za znižanje cen obutvi. Ta opravila brezobzirna uničevanja številnega obrtniškega sloja pa so le pesek v očeh javnosti. Kakor drugim industrijskim izdelkom, ki so v teku zadnjih let padli za 30 do 50 odstotkov, tako bi padle cene obutvi, tudi če bi Bat'e ne bilo.

Glede javnih dejavov pa je treba pomisliti, da plača čevlarski mojster v gorski vasi, ki le krpa čevlje, na leto brez doklad 120 Din pridobnine, mojster brez pomočnika v mestu pa najmanj 300 Din; na drugi strani pa je znan primer, da plača Bat'ova podružnica v Škofji Loki, ki ima več prometa kakor vsi tamonjni čevlarski skupaj, le 62.25 Din osnovnega davka.

Velespolnoznajna more biti le do gotove meje, zlasti kadar gre za interese naroda in države. Načelo zaštite obrtniškega sloja pred premočno konkurenco velespolnoznaj je že prodirlo v mnogih naprednih državah in mora prodrati tudi pri nas. Prepričati moramo upravitelje celih slojev naroda od strani velespolnoznaj, zlasti če je ta v rokah inozemskega kapitala.

Velika nadloga obrtništva je tudi sušmarstvo. Sušmar pa ne škoduje samo obrtniku, temveč tudi državi, ker se odteguje javnim dajatvam in davkom, pa tudi konzumentu, ker mu izvrši delo nestrokovno in slabo. Težko občuti obrtništvo tudi škodo zaradi postopanja raznih državnih in somupravnih institucij, ki za svoje potrebe in za potrebe svojih zavodov izvršujejo rokodelska dela v lastni režiji. Škoda, ki jo trpi obrtnik zaradi rokodelskih del v kazalnicah in poboljševalnih zavodih ni v nikakem razmerju s koristjo, ki jo ima pri tem država.

Vprašanje davčne obremenitve je postalo za našega obrtnika naravnost vprašanje obstoja. Dohodki obrtnika so padli pod eksistencialni minimum, navzile temu pa se davčno breme ni smanjšalo. Finančna uprava stoji v svojih zahtevah še vedno v domnevi, da obstoja možnost 100odstotne zaposlitve in ne uvažuje, da je pretežni del obrtnikov le delno zaposlen.

V praksi se je pokazalo, da je najhuje prizadeto naš gospodarsko šibko obrtništvo. Porazno so številke, da je lani od skupnega števila nekaj nad 20.000 obrtnikov odjavilo obrt 2263 obrtnikov.

Če naša javnost se to preudari, tedaj bo spoznala, da je nujno potrebno z družbenimi močmi zajeziti struje, ki ogrožajo obrtniški stan. Gospodarski dumping, ki danes ogroža čevljarje in krojače, se jutri lahko prenese na druge stroke. Za narod kot celoto tak razvoj ni nikak pridobitev. Zato pomagajte obrtniku in se zavedajte, da je temelj narodnega blagostanja krepak rokodelski stan.

Govor bana dr. Marušiča

Ko je predsednik g. Rebek zaključil svoj zanimivi referat, se je oglašil k besedi ban dr. Marušič, ki je zborovalce pozdravil kot zastopnik vrhovne oblasti in kot pokrovitelj Obrtniškega tedna. Izrazil je željo, da bi se vsakdo jasno zavedal pomenobnosti gesla: Kupuj domače blago; ne samo zaradi tega, ker je to naša dolžnost, temveč tudi zaradi tega, ker je naše domače blago res dobro in konkurenčno in ker s tem ne koristimo samo obrtništvo, temveč tudi samemu sebi. Opozoril je na krepko povezanost interesov vseh stanov. Ne moremo misliti napredka, če en stan

propada. Zato vprašanje našega obrtništva ni samo vprašanje obrtnikov, temveč vprašanje vsega naroda.

Solidarna podpora ostalih stanov

V imenu knezoškofa dr. Rožmana je izrekel pozdrave zborovalcem kanonik g. Stroj. V imenu jugoslovanskega ženstva je spregovorila predsednica Banovinske ženske zveze g. Minka Kroftova. Poudarila je, da je pri tej akciji prizadetih tri in pol tisoč samostojnih obrtnic in več tisoč pomočnic in vajenk. Naše ženstvo sledi s polnim razumevanjem akciji za našo gospodarsko osamosvojitve in akciji »Kupuj domače blago«. Ta akcija mora posvetiti pozornost tudi vzgoji nacionalno usmerjenega prodajalca in prodajalke. Preko rok jugoslovanske žene kroži tri četrtine splošne kupne moči, zato se jugoslovansko ženstvo toplo priključuje klicu: Temelj narodnega blagostanja je krepak obrtniški stan.

V imenu Delavske zbornice je govoril g. Kosem, ki je poudaril, da ni strahnejšega, če ni dela, zlasti za tistega, ki je voljan delati. Zato mora vsakdo sodelovati pri akciji za domače delo, za domači izdelek in za domačo obrt. Poudaril je tudi povezanost med obrtnikom in delavcem. Če se borimo za obrtniški stan, se borimo tudi za delavca, obenem pa za narodne koristi.

V imenu Zveze trgovskih združenj je sporočil pozdrave predsednik ljubljanske

ga združenja. V imenu Narodne odbrane je pozdravil zbor g. Jamnik. Narodna odbrana je s pokrenitvijo akcije »Svoji k svojim« in »Kupuj domače blago« mislila predvsem na našega kmeta in obrtnika, ki sta najvažnejša stanova v naši državi.

Kot zastopnik mestne občine ljubljanske je izrekel pozdrave mag. ravatelj g. Jančič, ki je obljubil vso pomoč občine, v imenu industrijev pa je spregovoril častni predsednik Zveze industrijev g. Drag. Hribar. Poudaril je, da je bila obrtništvo vedno naklonjena ona domača industrija, ki je nastala iz obrti. Industriji se zaveda dajo pomena obrtniškega napredka, saj pričakujejo iz obrti najboljše naraščanje.

Pozdrave in simpatije delavstva je izrazil tudi zastopnik Strojovne komisije za Slovenijo g. Bričelj, pozdrave organizacije diplomiranih tehnikov pa je izročil g. Kuhar.

Predsednik g. Josip Rebek je prečital še pozdravno brzojavko ministra dr. Alberta Kramerja, ki se glasi »Zadržan z neodložljivim javnim poslom se pridružujem manifestaciji našega obrtništva za njegov napredek in njegovo gospodarsko in socialno obnovo. Tudi v bodoče bom založil vse sile, da se olajšajo težka bremena, naložena obrtništvo s pretirano prakso«.

Predsednik je še prečital daljšo resolucijo, naker je imel kratek zaključni govor predsednik krajevnega odbora za Obrtniški teden g. Pučnik, ki je v prepričevalnih besedah orisal pomen akcije za zaščito zares domačega izdelka. Zato kupujmo delo domačega obrtnika, ker s tem pomagamo narodu in sebi.

1. december — obrtniški praznik

Organizacije Društva jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino in Ljubljane, Šiške, St. Vida, Vičino in Most so v soboto proslavile dan uedinjenja kot obrtniški dan. Proslavo, ki se je vršila v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, je otvoril društveni predsednik g. Lovro Pičman, ki je pozdravil zastopnika mestne občine svetnika dr. Rupnika, zastopnika sreskega načelnstva svetnika g. Ketteja, tajnika Zbornice za TOI dr. Pretnarja in upravnika podružnice Obrtne banke kralj. Jugoslavije gosp. Ogrina.

V svojih uvodnih besedah je predsednik gosp. Pičman orisal pomen obrtniškega praznika, ki naj okrepi obrtniško samozavest in obrtniški ponos in dvigne medsebojno spoštovanje in prijateljstvo med obrtniki. Prej so obrtniki proslavljali obrtniški praznik neenotno v vsaki pokrajini drugače. Letos pa so se obrtniške organizacije sporazumele, da bodo v vsej državi proslavile praznik narodnega uedinjenja kot obrtniški praznik. Pojasnil je tudi, da organizacije, združene v osrednjem Društvu jugoslovanskih obrtnikov, niso mogle pristati na skupno prireditve obrtniškega tedna, ker sta jim bili ponudeni le dve mesti v glavnem odboru. Obrtniški teden se bo letos vršil samo v savski in v dravski banovini, dočim proslavljajo obrtniške organizacije v ostalih pokrajinah v smislu sklepa konferenice v Beogradu, ki se je vršila 18. oktobra, obrtniški praznik na dan uedinjenja. Na vseh teh proslavah se na ta dan čita skupna spomenica, ki so jo izdale naslednje obrtniške organizacije: Glavni savez znanstvijskih združenj Beograd, Savez hrvatskih obrtnikov, Zagreb, Društvo jugosl. obrtnikov, Ljubljana, Savez znanstvijskih združenj Sarajevo, obrtne zbornice v Beogradu, Zagrebu, Splitu, Sarajevu, Osijeku, Banjaluki in Skoplju ter obrtni odseki Zbornice za TOI v Novem Sadu in Podgorici.

Spomenica jugoslovanskega obrtništva

Skupna spomenica, ki jo je prečital tajnik gosp. Mihelič, je zelo obsejna in obsega vse težnje jugoslovanskega obrtništva. V uvodu se spomenica spominja tragične smrti kralja Aleksandra I., ki je obrtništvo težko zadela, saj je imelo obrtništvo v kralju Mučeniku dobrega zaščitnika in prijatelja. Zato se obrtništvo zavezuje,

da bo verno izvršilo poslednjo oporoko pokojnega viteškega kralja: »Čuvajte Jugoslavijo«.

Spomenica navaja vprašanja, ki jih lahko obrtništvo reši s samopomočjo. To je predvsem odstranitev nelojalne konkurence med obrtništvom, vprašanje racionalizacije obrtniške proizvodnje in vprašanje obrtniškega združništva. Sedanjih težkoč pa obrtništvo ne more odpraviti izključno s samopomočjo, zato pričakuje predvsem zaščito od strani države. Tu se spomenica obrača proti delu v lastni režiji, ki jih izvršujejo državna in samoupravna oblastva. Ta režijska dela niso za državo cenejša, če se upoštevajo oni stroški, ki gredo na račun raznih proračunskih postavk.

Pravilno je treba rešiti tudi vprašanje obrtniškega naraščanja. V interesu bodočega razvoja obrtništva je, da se vajenci pravilno izučijo, zato so potrebne omejitve pri najemanju vajencev. Ugotoviti je treba, koliko vajencev sme zaposliti en mojster, zlasti tudi v razmerju s številom pomočnikov.

Izvesti je treba socialno zavarovanje obrtnikov, ki je zlasti v današnjih časih nujno potrebno. Obširno se spomenica peča tudi s sušmarstvom, ki je življenjsko vprašanje obrtništva in zahteva ureditev s posebnim zakonom. Glede na nevarnost za konzumenta, za delavstvo, obrtništvo in trgovstvo, kakor tudi glede na fiskalne interese države je treba omejiti število prodajalnih industrijskih podjetij. Privilegiran položaj takih prodajalnic v davčnem pogledu omogoča nelojalno konkurenco obrtnikom in trgovcem. Spomenica tu imenoma navaja tvrdki Bat'a in Tivar, ki sta uničili s svojimi mrežami podružnic tisoče obrtnih eksistenc.

Pozornost posveča spomenica tudi vprašanju razdolžitve obrtništva. Obrtništvo je treba v tem pogledu zaščititi, kakor je država zaščitila kmete in denarne zavode.

Po prečitani spomenici je zborovalce pozdravil v imenu Zbornice za TOI tajnik dr. Pretnar, ki je poudaril potrebo, da obrtništvo zainteresira za svoje težnje najširšo javnost. Izrazil je tudi upanje, da bo slovensko obrtništvo prihodnje leto nastopilo enotno in da bo s podporo javnosti doseglo čim večje uspehe.

Predsednik gosp. Lovro Pičman je v svojih zaključnih izjavah še podčrtal pomen spomenice jugoslovanskega obrtništva, ki morata najti odmev na merodajnih mestih in prinesiti obrtništvo nujno potrebne zaščitne ukrepe.

Na obrtniški razstavi

V nekdanji Suttnerjevi hiši na Mestnem trgu so ljubljanski obrtniki na narodni praznik popoldne otvorili prvo svojo veliko reprezentativno razstavo. K otvoritvi so se zbrali številni predstavniki naših upravnih in gospodarskih inštitucij, med drugimi načelnik dr. Marn kot zastopnik g. bana in banske uprave, predsednik mestne občine in pokrovitelj razstave dr. Puc in podpredsednik prof. Jarc, predsednik Zbornice za TOI Jelačin s tajnikom dr. Piessom in obrtnim referentom dr. Pretnarjem, dr. Ošja za Zvezu industrijev in bivši predsednik zveze Dragutin Mrhar, predsednik Zdrženja trgovcev Soos s podpredsednikom Smerkojem in tajnikom Šmucem, predsednik Zveze trgovskih gremijev Kavčič, predsednik Zveze gostinstarskih za-

drug Majcen, predsednik veleposojne industrijelec Bonač in ravatelj dr. Dular, direktor Obrtne banke Ogrin, senor ljubljanske obrtniške organizacije Franchetti, bivši starešina gasijske zveze Turk, predsednik CMD inž. Mačkovšek, vodja katoliškega rokodelskega pokreta kanonik Stroj, generalni tajnik TPD Pogačnik, senator dr. Rožič, ravatelj OUZD dr. Bohinec in podravatelj dr. Kuhelj, šentjakovski župnik dr. Barle in še dolga vrsta drugih odličnikov in predstavnikov.

Otvoritveno besedo je izpregovoril predsednik Obrtniškega društva, podpredsednik Zbornice za TOI g. Josip Rebek, ki je po

uvodnih pozdravih naglašal, da se vrši letošnji obrtniški teden na žalost pod nenavadno težkimi okoliščinami. Poleg gospodarske krize, ki zmerom težje pritiska, je našo zemljo zadela največja nesreča. Po neizmerni izgubi kralja je zlasti težko prizadeto obrtništvo, ki je v kralju mučeniku imelo svojega prvega zaščitnika in prijatelja. Zato se obrtniki, ki so danes zbrani po vsej jugoslovanski domovini, da manifestirajo svojo stanovsko zvesto, globoko klanjajo veličini blagopokojnega kralja in kličejo: »Slava mu!«. Obrtniki obljubljajo, da bodo zvesto izvrševali njegovo poslednjo željo: »Čuvajte Jugoslavijo!« Jugoslovanski obrtniki se zavedaajo, da je krepak obrtniški stan mogoč samo v krepki nacionalni državi. Obča kulturna stopnja kakšnega naroda in države se ocenjuje po zunanjih znakih. Namen pričujočega obrtniškega sejma je predvsem opozoriti kupca na kvaliteto domačega blaga in zlasti pred zlati nedeljo pokazati vsej javnosti, da izdelki naših obrtnikov prav v ničemer ne zaostajajo za blagom tujih znamk. V tem znamenju je predsednik Rebek izrazil željo, naj bi razstavljeno blago pri občinstvu v resnici našlo upoštevanje, kakršno mu gre.

Kratko je nato izpregovoril pokrovitelj g. dr. Puc. V tem težkem času imajo naši obrtniki predvsem dolžnost, da dvignejo kvaliteto svojega dela in da vzbude zanimanje pri najširšem občinstvu. Pred nekaj časom so nekateri pesimisti prerokovali, da bo obrtništvo propadlo, gospodarski razvoj pa je pokazal, da industrija ne bo uničila obrti, temveč ji je razvoj samo odkazal nove naloge. Svet je spoznal, da ima pristna kvaliteta domačega blaga in zlasti individualno izdelal z roko. Med tem ko industrija izdeluje samo šablono, je vsak obrtniški izdelek lahko tudi umetniški obremen. Zavoljo tega moramo obrtnikom in njihovi akciji želeči uspeha tako z vidika gospodarske in državne politike, kakor tudi z vidika družbe. Brez dvoma bomo kmalu spet doživeli čas, ko bo vsak obrtnik lahko ponosen na znak svojega čeha, ker mu bo jamstvo za delo in obstanek. Že danes pa moramo reči, da nam je ljubši sto neodvisnih obrtnikov, ki vzgajajo mladi naraščaj v ljubezni in zvestobi do kralja in domovine, kakor ena sama industrija s par tisoč delavci, ki so pa odvisni od direktorja in nezadovoljni. Na koncu izjavljaj je pokrovitelj izrazil željo, da bi razstava dosegla popoln uspeh in je obrtništvo zagotovilo vso podporo oblastev.

Predsednik Zbornice za TOI g. Jelačin je v kratkem nagovoru izjavil, da so vsi gospodarski krogi že vse poldrugo desetletje občudovali razvoj obrtniškega dela, kakor so ga kazale razstave na naših velesejmih. Zbornica se je zemrom zavedala svojih dolžnosti do tega stanu, saj je na njenem področju okrog 20.000 obrtniških delavcev in okrog 15.000 vajencev. Prav tem malim ljudem, ki so osnova vsega našega gospodarskega dela, si je zbornica zmerom prizadevala pomagati. Žrtvovala je že dosedaj znatne vsote, da bi pomagala dvigniti obrtništvo do višine, ki jo mora doseči, in v tem smislu bo delala tudi zmerom v bodoče, saj so obrtniki najbližji in najožji prijatelji trgovcev. Deviza solidarnosti, ki nas vse druži, pa je danes bolj aktualna kakor kdajkoli.

Predsednik Rebek se je na kratko zahvalil za izražene dobre želje, nato pa so si povabljeni gostje pod njegovim vodstvom ogledali razstavo, ki je zavela vseh pet etaž Suttnerjeve hiše. Gostje so se o razstavljenu blagu prav polhvalno izrazili. Ob 17. uri je bila nato razstava odprta tudi za širše občinstvo. Kakor v soboto, je bila tudi v nedeljo deležna prav obilnega obiska.

Predsednik Rebek se je na kratko zahvalil za izražene dobre želje, nato pa so si povabljeni gostje pod njegovim vodstvom ogledali razstavo, ki je zavela vseh pet etaž Suttnerjeve hiše. Gostje so se o razstavljenu blagu prav polhvalno izrazili. Ob 17. uri je bila nato razstava odprta tudi za širše občinstvo. Kakor v soboto, je bila tudi v nedeljo deležna prav obilnega obiska.

Predsednik Rebek se je na kratko zahvalil za izražene dobre želje, nato pa so si povabljeni gostje pod njegovim vodstvom ogledali razstavo, ki je zavela vseh pet etaž Suttnerjeve hiše. Gostje so se o razstavljenu blagu prav polhvalno izrazili. Ob 17. uri je bila nato razstava odprta tudi za širše občinstvo. Kakor v soboto, je bila tudi v nedeljo deležna prav obilnega obiska.

Minister Jevtić odpotoval v Ženevo

Beograd, 2. decembra. p. Zunanji minister g. Bogoljub Jevtić je sinoči zopet odpotoval v Ženevo, da prisostvuje razpravi o naši pritožbi proti Madžarski pred svetom Društva narodov. Med drugimi ga je spremljal tudi direktor političnega oddelka zunanjeja ministrstva g. Martinac. Za dobo Jevtićeve odsotnosti je imenovan za zastopnika zunanjeja ministra kmetijski minister g. dr. Dragutin Kojić.

Praznik 1. decembra v Beogradu

Beograd, 2. decembra. d. Včeraj so bile po vse državi slovesne službe božje. V beograjski saborni cerkvi jo je odslužil sam patriarh Varnava. Službi božji so prisostvovali najvišji predstavniki oblasti, generali, ki jim je načeloval stari vojvoda Bojović, člani vlade, diplomatski zbor in drugi odličniki. Službi božji sta prisostvovala tudi kraljeva namestnika Radenko Stanković in dr. Ivo Perović, ki sta zavela mesto poleg kraljevskega prestola. Svečane službe božje so bile tudi v drugih beograjskih cerkvah raznih veroizpovedi. Kakor poročajo iz raznih krajev države, so povsod slovesno proslavili praznik uedinjenja. Velike svečanosti so bile tudi v Zagrebu.

Narodni praznik dostojno proslavljen

Ob letošnji proslavi narodnega praznika uedinjenja se je znova razbela boječina zaradi izjave Uedinitelja. Obenem pa je gorečnejše kakor kdajkoli vzplamtela nacionalna misel. V znamenju neutegnege zatovanja in obenem z zavestjo nacionalnega ponosa prešinjena je Ljubljana na čelu vse drvske banovine dostojanstveno proslavila letošnji 1. december.

Ze na predvečer je vse mesto razbesilo državne zastave na pol droga, ali pa pripelo narje črn trak; ponekod so pa razobesili tudi žalne zastave. V petek zvečer in soboto zjutraj je bilo z ljubljanskega gradu oddanih 21 topovskih strel.

Ob 10 dopoldne je g. škof dr. Rožman bral Te Deum ob asistenci vsega stolnega kapljita in številne duhovščine. Službi božji so prisostvovali najodličnejši predstavniki urnosti, tako ban dr. Marušič, general Cukavac, župan dr. Puc, rektor univerze dr. Ramovš, vsi šefi državnih uradov, številni častniki, Sokoli, gasilci, čedstavniki raznih društev in korporacij. Po Te Deumu so bile molitve za kralja Petra II. Ob istem času je bila darovana služba božja tudi v evangelijski cerkvi, že ob 9. pa je pri svetih Budimir daroval službo božjo v pravoslavni kapelici.

Prvega decembra, ki ga je Sokolstvo proglasilo še posebno za svoj praznik, so dopoldne po vseh telovadnicah sokolskih društev prisegli pripadniki Sokolstva. Povsod je starosta ali pa njegov namestnik prečital savezno poslanico, nakar je bila svečana zaprisega članstva in pripadnikov. Na sporedu teh lepih proslav narodnega praznika so bile tudi razne deklamacije, recitacije v spomin blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I., v počaščenje našega prvega Sokola kralja Petra II. in spominski govori. Vsebinsko so bile vse te proslave tako obširne, da zaenkrat o njih niti ne moremo količičaj podrobneje poročati.

Miklavževanje

Ze na narodni praznik popoldne so pričeli na Kongresnem trgu postavljati stojnice in proti večeru je bil kar živahen Miklavžev sejem. Mladina je radostnih obrazov pohajkovala po mestu in zavzeta obhajala pred številnimi lepimi, res vabljenimi izložbami naših trgovcev. V nedeljo je bila večina trgovin odprta in ponekod je bila še precej živahna kupčija. Kupujejo stari za svojo mladino večinoma praktične stvari: perilo, obutev, šolske potrebščine.

Oba dneva je bilo po ljubljanskih ulicah izredno živahno vrvenje, ki se je stopnjevalo zlasti še v nedeljo, ko smo imeli izredno lepo, jasno in suho solnčno vreme. Na tisoče ljudi jo je ubralo v okolico in na bližnje hribočke, zvečer pa so valovile po osrednjih ulicah Ljubljane cele procesije šetalec.

Žrtov splošnih konj.

Na Dobrovi pri Ljubljani se je na praznik pripetila huda nesreča, katere žrtev je postal 34letni posestnik Matija Velkavrh, doma iz Tomačeva. Ko se je med 17. in 18. uro s vozom peljal na Dobrovo, so se nenadoma splašili konji in je padel pod voz. Zlomil si je nogo in dobil hude notranje poškodbe.

V prepad je padla.

Huda nesreča je doletela tudi Alojzija Lukanečev, ženo seinarkega pomočnika iz Zadragre 3, občina Krize pri Kranju, rojeno leta 1902. Grabila je v Zadragri listje, nenadoma pa je izgubila ravnotežje in strmoglavila po strmini kakih 50 m globoko v prepad, kjer je obležala z razbito glavo s poškodovanimi rokami in nogami. Prepeljali so jo v bolnico. In kakor nam poročajo, je njeno stanje prav resno.

trom umetnikom odgovarjajoče prednesel P. I. Čajkovskega »Elegični stavek«.

Ni nobenega dvoma, da je naš Akademski pevski zbor prednik v vrsti vseh naših moških zborov. Dokazal je to že opetovano, vendar je treba še podčrtati njegovo delo zlasti z umetniške plati. Vsa čast akademikom, ki so se tako pošteno in vrednotno podredili intencijam in volji svojega zaslužnega dirigenta pevovodje g. Franca Maroka. Zato nastopi Akademskega zbora vselej dogodek v naši zborovski repertoarju glasbi. Šest preprostih pesmi, ki jih je Akademski pevski zbor prednašal, je pač nudilo redke vzor prednašanja naših karakterističnih narodnih pesmi v pravi izvedbi. Vse odlike prednašanja Akademskega pevskega zbora so se baš na tem večeru srečno uveljavile in so bile deležne priznanja vsega občinstva.

Po odmoru je zapela gđ. Zvonimirka Župevčeva ob spretnem klavirskem spremljanju g. Nika Štritofa Devovo »Kanglico« in Pavličico. »Pastirico«. Pevka je že v operi »Mignon« dokazala svoje zmogljivosti kot Filina. Pa je tudi na koncertu pokazala zmogljivost koloraturne pevke. Nadejamo se, da se bomo mogli veseliti njenih nadaljnjih uspehov.

Prihujeni naš oporni tenorist g. Josip Gostič je prednašal dve narodni pesmi v harmonizaciji g. Antona Neffata »Dekle v vrtu zelenem stoji«. »Rasti mi rasti, travca zelena« ter koroško narodno »Če so tiste stezice« v priredbi g. J. Ravnika. V teh pesmih je samo melodija ostala narodna, dobila pa je po prireditelji apartno moderno klavirsko spremljavo.

Končno je nastopil še mešani zbor pevskega društva »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom g. pevovodje D. Matula. Zapel je primorsko narodno »Barčico« v priredbi O. Deva. Tomčevo belokranjsko narodno »Med cveticami po logu« ter Adamčevu idrijsko narodno »Zemka mi v goste gre«. Zbor »Ljubljanskega Zvona« se je pod vodstvom svojega pevovodje ohranil in utrdil svoj dobri renomej.

Vsi, ki so na novinarskem koncertu sodelovali, so z veliko ambicijo in umetniškimi hotenjem pomagali prireditvi do velikega moralnega uspeha.

Z. P.

Dogodki dveh dni v Celju

Na praznik uedinjenja so bile na vseh poslopih v Celju in na mnogih hišah v okolški občini izobešene državne zastave na pol droga. Ob 8. je bilo opravilo v opatijski, nato pa v pravoslavni in evangelijski cerkvi. Opravilo so prisostvovali predstavniki civilnih in vojaških oblasti in uradov, mestne in okoljske občine, Sokoli in Sokolice in krojihi odnosno v civilu z znakom, rezervni oficirji, gasilci ter zastopniki drugih korporacij in društev. Šolska mladina se je udeležila cerkvenega opravila v za to določenih cerkvah.

Obritniška proslava

Ob 9. dopoldne je priredila podružnica Društva jugosl. obrtnikov v Celju v spodnjih prostorih Narodnega doma proslavo praznika uedinjenja, katere se je poleg obrtnikov udeležil tudi naraščaj. Predsednik podružnice g. Stojan Holobar je po pozdravnih besedah prečital obširno poslanico jugoslovenskih obrtniških organizacij. Poslanica se najprej spominja blagopokojnega kralja, ki je bil velik zaščitnik in prijatelj obrtništva. Spomenica naglašala, naj akcija za izboljšanje položaja obrtništva izvede z organizacijo obrtniške samopomoči in z oblastveno zaščito obrtništva. Ob lasti naj posvečajo vso pažnjo obrtniškega naraščaju. Obrtniško socialno zavarovanje naj se izvede čimprej. Neoljalna konkurenca med obrtništvom samim mora prenehati, zatrepi pa je treba tudi šumarnost. Nujno potrebna je sistematična izvedba javnih del na široki podlagi. Veliko zlo za obrtništvo je pri nas razpredena mreža podružnic in prodajal industrijskih podjetij, ki s svojo gospodarsko aktivnostjo akodujejo celoti.

Spomenica je bila sprejeta z živahnim odobravanjem. Krojaški mojster g. Ivan Bizjak je podčrtal veliki pomen 1. decembra, potrebo združevanja vsega obrtništva in izobraževanja obrtniškega naraščaja, nato pa je predsednik zaključil proslavo.

Velikašna sokolska svečanost

Ob pol 11. se je pričela v nabito polni veliki dvorani Narodnega doma svečanost seja Sokolskega društva. V osadiju odra, okrašenega z zelenjem, sta bili pod državnobrojnično med napisoma »Zdravilo in »Čuvajmo Jugoslavijo« nameščeni sliki blagopokojnega Viteškega kralja Aleksan-

dra I. Uedinitelja in Nj. Vel. kralja Petra II. Na odru je bil zbran odbor Sokolskega društva, v osredju pa so stali praporočaki z župnim, društvenim in naraščajskim praporom, ob njih pa po dva člana in naraščajski s sabljami. V dvorani so bili zbrani predstavniki civilnih in vojaških oblasti in uradov, mestne in okoljske občine, šol in članstva Sokola, na balkonu pa naraščaj in deca.

Ko je pomnoženi društveni orkester Glasbene Matice pod vodstvom br. ravn. H. Sancina odigral koračnico »Čuvajte Jugoslavijo!«, je otvoril svečano sejo društveni starosta br. dr. Milko Hrašovec, ki je naglasil, da praznujemo letos prvi december z žalostjo v srcu, a z dvignjeno glavo in vedrim čelom. Pevci so zapeli sokolski pozdrav, nato pa je br. starosta prečital poslanico Saveza SKJ. Ob zaključku so vsi navzoči vzklili starišini SKJ Nj. Vel. kralju Petru II. »Zdravilo!«. Naraščajnik Cergol je učinkovito deklamiral pesem Zeljeznove-Kokaleje »Viteškemu kralju«. Orkester je dovršeno zaigral Michaelisovo »Molite«.

Nato je vse članstvo svečano priseglo zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II., orkester pa je zaigral državno himno. Mali član moške dece Kolar je ljubko deklamiral Francevico »Kralju Petru II. čuvarju Jugoslavije«. Ob spremljevanju orkestra so navzoči zapeli himno »Hej Slovani«. Ob zaključku izredno lepe svečanosti je br. starosta pozval vse sokolske pripadnike, naj 17. decembra, na sokolski postni dan, prispevajo v sokolski socialni fond. Sokol je organiziral 1. decembra prodajo sokolskih src v prid sokolskega socialnega fonda.

Po proslavi so bile izročene diplome najboljšim tekmovalcem, ki so letos nastopili na župnih smučarskih in plavalnih ter na okrožnih tekmah.

Manifestacijsko zborovanje obrtnikov

Danes ob 9. je bilo v dvorani Obrtnega doma manifestacijsko zborovanje za propagando domačega dela in domačih izdelkov. Predsednik g. Miloš Hohnjec je pozdravil navzoče zastopnike oblasti in šol, zlasti pa srekega načelnika g. dr. Ivana Vidmarja in narodnega poslanca g. Ivana Piškorška, nato se je spominjal blagopokojnega kralja in slednjič podčrtal pomen

Obrtniškega tedna.

Okolšč. tajnik g. Drago Žabkar je predčital obširen in temeljit referat o zgodovini, napredku in sedanjem težkem položaju obrtništva ter o važnosti in upravnih težnjah rokodelskega stanu. Ob zaključku je bila sprejeta od g. Lečnika prečitana resolucija, ki vsebuje številne utemeljene želje in zahteve obrtništva.

Obupno dejanje trgovskega potnika

Na državni praznik okrog 10. dopoldne se je obesil na oknu svoje sobe v Celju 48letni trgovski potnik Franc R. Našli so

ga kmalu nato, a vsaka pomoč je bila zaman. Dejanje je izvršil očitno v hipni duševni zmedenosti.

Krvav dogodek v celjski gostilni.

V neki gostilni na Gosposvetski ulici v Celju so se v petek zvečer neki fantje s Teharja sprli z muslimanskim preprogarjem Jasimom Ramišem iz Prijedora. Ko je Ramiš psoval fantom mater, ga je eden izmed njih napadel in mu zabodel nož med rebra. Ramiša so prepeljali v reševalnim avtobusom v bolnico.

Tek Uedinjenja v Ljubljani

Tudi letošnja sportna proslava 1. decembra je bila velika revija naših najboljših atletov — Po teku so atleti obljubili zvestobo Nj. Vel. kralju Petru II.

Ljubljana, 2. decembra.

Tudi letošnji 1. december so naši sportniki proslavili nadvse svečano.

Sportno nacionalna manifestacija »Tek Uedinjenja«, ki jo že v sedmi prireja lahkoatletski državni prvak ASK Primorje, je postala zelo tradicionalna, kar pričazuje izredno velik dotok odličnih tekmovalcev, ki je letos dosegel rekordno število 50. Vsakoletnim zunanjim gostom iz Celja, z Jesenic itd. se je letos prvič pridružila močna skupina najboljših tekočarjev iz Zagreba, članov Haška, Makabija in Marathona. Z njihovim sodelovanjem so letos prvič vse tri prestolnice proslavile naš največji nacionalni praznik.

Dasi se letos iz nerazumljivih razlogov izostala najresnejši konkurenti v glavnih kategorijah, večkratni zmagovalci Krevs in Gaberšek ter Zorja (vsi Primorje), prireditelj vendar ni trpel glede zanimivosti, kajti odlična konkurenca Zagrebčanov in zlasti dobra forma, v kateri so atleti, plašani na čelu obeh plavalnih kategorij, sta bili povod, da se je

borba vodila z veliko ogorčenostjo na vsej progi. Brucan zmagovalac na dolgi progi, je večerj pokazal svojo veliko superiornost s tem, da je vodil razen nekaj st. metrov od zanka po vsej progi in prišel na cilj svez »a« velikim naskokom, čim, ki ga je dosegel brez konkurence, je zelo dober. Vodilni doprogarji Zagreba »azen« Flassa se niso mogli videti, so uveljavili med našimi Flass je sicer vodil z bratoma Starmarom na vsej progi najostrejšo borbo, moral pa je v zadnjih delih proge za malenkost kloniti. Tudi zmagovalce na kratki progi Srakar Franc je bil »ostal« tekmovalcem nadmožen in je vodil vso pot, dasi mu je bil stalno za petami Starmar Adolf. Če v zadnjem delu proge je prišla vojda veljave naskok odprdnost, ki mu je prinesla zmago s precejšnjim naskokom. Huda borba pa ni bila samo za vodilna mesta, da skoraj še huja je bila v sredini obeh skupin. Tekmovalci so se stalno menjavali na mestih in tudi borba na Aleksandrovi cesti je šele odločila marsikateri boljši ali slabši placement.

Kratka proga je rudnik talentov. Vsako leto smo z zadovoljstvom odkrivali talente in je tudi letos kontinuiteta prišla tukaj do polne veljave. Pravo odkritje sta novinec Krpan (Pr.) in Kotnik (Il.), ki sta se vrnila med vodilne in potisnila za seboj mnoga že znana imena.

Svojo veliko naklonjenost do sportno-nacionalne manifestacije naših lahkoatletov so tudi letos pokazali najvišji predstavniki oblasti v dravski banovini, g. ban dravske banovine dr. Marušič, ki je bil pokrovitelj prireditve in je za zmagovalca na dolgi progi daroval krasno srebrno prehodno darilo in komandant dravske div oblasti general Cukavac in predsednik ljubljanske občine dr. Puc, oba čast. predsednika proslave, pri katerih uživajo naši lahkoatleti največje razumevanje in podporo.

Sportniki so jim na najlepši način izkazali svojo hvaležnost z impozantno manifestacijo, ki je sledila po samem teku v veliki dvorani hotela Miklič. Običajno svečano razdelitev daril so letos združili s svečano zaobljubo zvestobe

našemu mlademu vladarju Nj. Vel. kralju Petru II. v prisotnosti zastopnikov pokrovitelja, častnih predsednikov, zastopnikov oblasti in mnogih ljubljanskih sportnih organizacij. Atleti so popolnoma napolnili dvorano in ob otvoritvi same manifestacije je predsednik ASK Primorja načelnik Sancin pozdravil zastopnika pokrovitelja bana, banskega svetnika g. dr. Borštarnja, zastopnika častnih predsednikov generala Cukavca in župana dr. Puc, majorja Janca in mag. tajnika dr. Grassellija, zastopnici Atene, dr. Adlešičevo in Kroftovo, kluba Primork, starejšino skavtske organizacije dravske banovine, zastopnike Preporoda in JNAD Jadrana, zastopnika smuč. kluba Ljubljana, LPP in LZSP, zastopnike vseh ljubljanskih sportnih organizacij s predsednikom Ilirije dr. Lapajnem na čelu in star. predsednikom MK Ilirije Gorjencem, zastopnike bratskih sportnih klubov iz Zagreba, Haška, Marathona in Makabija itd.

Krasen govor o značaju 1. decembra za našo državo in o glavnem tvorcu našega uedinjenja ter njegovem ogromnem delu,

ki nas je pred 16. leti privedel do 1. decembra, blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. Uedinitelju je imel nastopnik državnega pravdnika g. Branko Goslar. Po krasnem in globoko nacionalnem govoru je vsa sportna mladina navdušeno sledila njegovemu pozivu in izrekla svojo neomajno zvestobo in vdanost Nj. Vel. kralju Petru II. in svojo pripravljenost, da bo vedno in povsod čuvala interese države in naroda. Z razdelitvijo daril zmagovalcem je bila ta krasna sportna manifestacija vseh ljubljanskih lahkoatletov zaključena.

Pred navajanjem podrobnega izida sportnega dela »Teku Uedinjenja« ne smemo prezeeti nekoliko zadovoljivih dejstev. Akoravno sta obe tekmovalni progi dolgi okoli 8 km, ni bilo nikjer niti najmanjši ovir pri tekmovalju in je sodniška in redniška služba funkcionirala brezhibno. To priznanje služi vsekakor še v večjo čast okrajnemu sodniškemu zboru. Pričakovati pa je od onih lahkoatletskih funkcionarjev, ki so »prednjačili« s svojo odsotnostjo da bodo imeli v bodoče nekoliko več uvidenosti, če že ne do svojih kolegov, pa vsaj do tekmovalcev, ki leto za leto kažejo svojo visoko sportno nacionalno zavest in jih ne ovirajo niti pozna sezona niti mraz ali slabo vreme. Start ob točno določen uri spada vsekakor tudi v one pozitivne elemente, ki učinkujejo v propagandnem oziru.

In končno še nekaj! Mladi ljubljanski klub Sloja je na »Teku Uedinjenja« pokazal veliko življenjsko zmogljivost. Postavil je na start 10 tekmovalcev, od katerih so razni zasedli zelo dobra mesta. To je bilo zelo dober odgovor lahkoatletskemu savezu v Zagrebu, ki je pred nekaj dni čital iz članstva ta mladi klub. Če se je prijavil svazu šele v prvih dneh oktobra Naj bi o tem čim prej in dobro razmislil JLAS!

V naslednjem

Izid tekmovalja:

Splošna klasifikacija:

1. dolga proga (okoli 5 km): 1. Brucan Jože (Ilirija) 17:59, 2. Starmar Ivan (Sloga) 18:24, 3. Starmar Lado (I.) 18:25, 4. Flass Viktor (Hašk Zagreb) 18:26, 5. Doršič Franjo (Marathon Zagreb) 18:52, 6. Osterman Milan (I.) 19:03, 7. Dolinšek Alojz (Korotan) 19:31, 8. Grad Armin (plan. puk, Primorje) 19:47, 9. Gombač Mirko (Primorje) 19:59, 10. Ošabnik Maks (P.) 19:59.

2. kratka proga (okoli 2700 m):

1. Srakar Franc (nebor. četa, Primorje) 10 min., 2. Starmar Adolf (plan. puk, Ilirija) 10:05, 3. Krpan Milan (P.) 10:09, 4. Tavčar Svetozar (I.) 5. Kotnik Jože (I.), 6. Pogačnik Jože (P.), 7. Kranjec Ivan (P.), 8. Srakar Ivan (P.), 9. Kragelj Josip (SK Celje), 10. Jazbec Venceslav (I.). Dva tekmovalca sta med tekom izstopila.

Placement po kategorijah: 1. vojaki: a) kratka proga: 1. Srakar Franc (neb. četa, Pr.), 2. Starmar Adolf (plan. puk, Pr.), 3. Pavličević Milivoj (plan. puk, Pr.); b) dolga proga: 1. nar. Grad Armin (plan. puk, Pr.), 2. Miklavčič Matija (plan. puk, Pr.), 3. Vengust Rudi (20. p. p. Jugoslavija).

2. neverificirani do 1. 1913: a) kratka proga: 1. Lipovšek Ferdo (Sloga), 2. Japelj Albin (Sloga), b) dolga proga: 1. Ambrožič Ernest (Bratstvo, Jesenice), 2. Keržič Viktor (Sloga).

3. neverificirani 1. 1913, 1914, 1915: a) kratka proga: 1. Krpan Milan (Pr.), 2. Kragelj Josip (SK Celje), 3. Križman Franc (Il.), b) dolga proga: 1. Dolinšek Alojz (Korotan, Ljubljana), 2. Berlot Bogdan (isti klub), 4. kratka proga, neverificirani 1. 1916, 1917, 1918: 1. Poljšak Zoran (Sloga), 2. Franz Jože (Il.), 3. Ilnikar Janez (Sloga).

5. juniorji 1. 1916, 1917, 1918: 1. Tavčar Svetozar (Il.).

6. juniorji 1. 1919, 1920, 1921: 1. Kotnik Jože (Il.). Obe kategoriji samo kratka proga.

7. seniorji že plaširani preko 800 m: a) dolga proga: 1. Brucan Jože (Il.), 2. Starmar Ivan (Sloga), 3. Starmar Lado (Il.), b) kratka proga: 1. Srakar Ivan (Pr.).

8. seniorji že neplaširani preko 800 m: a) kratka proga: 1. Pogačnik Jože (Pr.), 2. Kranjec Ivan (Pr.), 3. Jazbec Venceslav (Il.), b) dolga proga: 1. Mav Janez (Pr.), 2. Knez Rudi (Jugoslavija Celje).

ss.

Tužalni srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je naš nadvse ljubljani soprog, oče, stari oče in tast, gospod

Ilija Goleš

posestnik in trgovec

po daljšem trpljenju, previden s tolažili svete vere, v 68. letu svoje starosti, danes 1. decembra ob 1/2 20. uri mirno v Gospodu zaspal. Pogreb draga pokojnika bo v ponedeljek, dne 3. decembra ob 15. uri iz hiše žalosti, na mestno pokopališče.

Novo mesto, dne 2. decembra 1934.

MARTINA GOLEŠ, soproga — ILIJA IN JANKO, sinova — MARTINA, poročena RAJAKOVIC, hčerka — JANKO RAJAKOVIC, zet NADICA, vnukinja — in ostalo sorodstvo.

RAZBOJSTVO SREDI LJUBLJANE

Zločinec, ki mu je policija že na sledi, je pobil in oropal 55 letno samotarko Josipino Kalanovo

Ljubljana, 2. decembra. Našim čitateljem je še v živem spominu strahovito razbojstvo, ki je bilo izvršeno pred mesecem dni, 5. novembra, ko je brezposelni delavec Ivan Mavrin na Virju napadel 62letno starko Ivano Kafolovo, jo hudo poškodoval in oropal. Kakor je takrat razbojstvo razburilo Virjane in vso bližnjo okolico, tako je preteklo soboto zvečer povzročilo silno razburjenje slišnih zločin, ki je bil izvršen v zakotni Soteski, torej sredi Ljubljane. Tam je bila napadena in na sirov način pobita na tla 55letna samotarka in upokojenka Josipina Kalanova.

Sotesko pozna malo Ljubljancem. To je tesna ulica prav nasproti poslopja Glasbene Matice. V tej vogalni ulici, in sicer v hiši 6 je stanovala Josipina Kalanova, rojena l. 1879. v Devici Marji v Polju in pristojna v Ljubljano. Ženica je bila poprej jetniška paznica in se je pred več leti iz Maribora preselila v Ljubljano, kjer je v miru in zadovoljstvu preživljala jesen svojega življenja. Dobivala je skromno pokojnino, menda je pa hodila tudi na razna dela in si je s trudom svojih rok tudi prihranila nekaj denarja. V Soteski je imela majhno stanovanje, kuhinjo in sobico, okna so obrnjena na dvorišče. Stanovala je popolnoma sama, le tu ali tam jo je obiskal kak sorodnik, največkrat je pa prišla k nji njena nečakinja. Sosedje pripovedujejo, da je bila Kalanova malce brezbržna in deloma neprevižna, ker se je premalo zaklepala in večkrat tudi puščala stanovanje odprto. To in pa dejstvo, da je nekdo vedel, da ima ženica denar, je postalo za Kalanovo usodopolno.

Napad

V isti hiši stanuje znan dramski gledališki igralec. Ko se je v soboto kmalu po 19. uri odpravil v doma v gledališče, da nastopi v »Orliču« in je stopil iz svoje stanovanja v pritličju, je na stopnicah presenečen začul neko stokanje, obenem pa pridružen glasove: —Umrla bom, jaz bom umrla!

Ko je pogledal na stopnice, je videl, da prihaja počasi nizdol velika, močna ženska popolnoma razmršenih las. Zgrožen je opazil, da je tudi vsa okrvavljena. V prvem hipu je ni spoznal, ko je pa stopil bližje, je videl, da je Kalanova.

—Napadena sem bila, vse mi je pokradel! — je dejala, ko je videla igralca.

—Kdo vas je napadel?
—Neki možki.
—Ga poznate?
—Ne.

Gledališki igralec je videl, da ženica govori resnično, saj jo je bilo skoraj groza gledati. Imela je glavo močno razbito, nad levim očesom je imela veliko zevajočo rano in oteklino, da ni bilo videti očesa. Njeni lasje so bili divje razmršeni. Strnjena kri ji je prilepila na rame. Ve stopnice so bile popolnoma krvave, a v kuhinji Kalanove je bila velika mlaka krvi, soba je pa nudila sliko strašnega razdelanja. Bestialni zločinec je v sobi vse razmetal, vrgel perilo in obleko iz omar in pobral, kar se mu je zdelo vrednega.

Iz prvega nadstropja so med tem prihiteli tudi Cudermanovi, ki so lastniki hiše. Med tem ko je gledališki igralec odhitel v dramo in telefonično obvestil reševalno postajo, je nekdo drugi naglo obvestil policijo, a za nesrečno Kalanovo so se zavzeli Cudermanovi in jo prenesli v prvo nadstropje, kjer so jo počili, ji izprali rane in ji nudili prvo pomoč. Reva je bila zelo slaba, tudi bruhalo je.

Kaj je povedala Kalanova

Reševalna postaja je bila obveščena ob 19.34 in že čez nekaj minut je reševalni avtomobil Kalanovo prepežal v bolnišnico. Gledališkemu igralcu je bila Kalanova že poprej povedala in tudi pozneje ponovila reševalcem, da je okrog 19.34 nekdo potikal na njena vrata. Bila je prepričana, da je njena nečakinja, ki jo pride večkrat obiskat in nič hudega sluteč je vrata odprla. Videla je še nekega možkega, a v navedenem hipu se ji je stemnilo pred očmi in je padla. Nekoliko pozneje se je spet zavedla in ko je vstala, je videla, da je vsa krvava in da je nekdo njeno stanovanje oropal. Imela je še toliko moči, da je zaprla okno in zaklenila vrata, nato se je pa s trudoma zavežala v prvo nadstropje, kjer je potrkala pri Cudermanovih.

Cudermanovi pripovedujejo

Naš poročevalec se je danes oglašil pri Cudermanovih, ki so mu povedali: Sinoči kmalu po 19. uri je nekdo močno potikal na naša vrata in obenem smo čuli: »Gospa, prosim, odprite, napadena sem bila!« Cudermanovi niso vedeli, kdo je pri vratih, zdelo se jim je, da je možki glas. Ker sta bili doma samo hčerka in mati, si nista upali odpreti, boječ se, da je morda zunaj kak neprivid. Zunaj je medtem Kalanova spet proсила, naj ji odpro in naj ji pomagajo, ker je bila napadena. Ker je imela tako čudno spremenjen glas, ji Cudermanovi nista verjeli, pač pa sta ji rekli, naj gre na cesto, da bosta videla, če je res ona. Tedaj je Kalanova s slabotnim glasom odgovorila: »Saj ne morem doli!«

Kmalu nato sta Cudermanovi slišali govorice v pritličju in ko sta pohitela iz stanovanja, sta videli, da so stopnice vse okrvavljene, a v pritličju je ležala Kalanova, ki ji je pomagal gledališki igralec in še nekdo drugi.

Policija v akciji

O neverjetno drznem roparskem napadu sredi mesta je bila takoj obveščena policija in kmalu je prihitel neki stražnik, pozneje tudi šef kriminalnega oddelka g. Zajdel z več agenti. V teku preiskave je policija ugotovila, da je napadalec odnesel Kalanovi okrog 2000 Din gotovine in tudi hranilne knjižice. Kalanova so hoteli še sinoči zaslišati, pa je bila takoj po prevozu v bolnico nezavestna.

V bolnišnici so jo operirali, vendar se njeno stanje ni izboljšalo. Dopoldne se je sicer Kalanova za hip zavedla, pa se spet onesvestila; večkrat je tudi bruhala. Kljub temu so jo lahko zaslišali glede napadca. Kolikor se more spominjati, je bil možki srednje postave, na sebi je imel lepo sivo obleko, bil je podolgastega obraza in plavalas.

To so vsi podatki, ki jih ima policija na

razpolago, vendar pa upa, da si ji bo kljub temu posrečilo roparskega morilca prijeti.

Dopoldne ob 9.30 je bila na kirurškem oddelku ljubljanske bolnišnice Kalanova na predlog državnega tožilca zaslišana od preiskovalnega sodnika g. Cirila Golouha ob prisotnosti zapisničarja dr. Iva Umnika. Poškodovanca je bila sicer pri zavesti, je pa zelo težko govorila in ji je tudi med zasliševanjem postalo slabo. Povedala je v bistvu isto, kar smo že omenili glede napada in napadalca.

Stanje Kalanove brezupno

Kalanova je precej krepka ženica in le tako je razumeti, da ni podlegla smrtno nevarnim poškodbam. V bolnišnici so ugotovili, da jo je napadalec udaril sedemkrat z nekim topim predmetom. Ženica ima tik nad levim očesom prebito lobjanjo in ta poškodba je smrtna. Kakor nam poročajo iz bolnišnice, je tudi popoldne bila nesrečna ženica skoro vse čas nezavestna. Zdravniki se boje, da bo Kalanova poškodbam podlegla.

Vlažno, hladno sedaj NIVEA

Po burji, dežju ali snegu je posebno potrebno, da zaščitite svojo kožo pred vetrom in slabim vremenom, a to boste najbolje napravili tako: vsak dan na večer, preden ležete spat, nadržite kožo nalahno s Nivea krema. Koža postane zaradi tega mehka in gibka, a poleg tega tako odporna, da ji še tako slabo vreme ne bo škodilo. Zaradi Eucerita, ki ga vsebuje Nivea krema, prodre ta globoko v kožo, a ne ostavi za seboj nobenega bleśa ter je istočasno krema za dan in noč.

Dom visokošolk otvorjen

Svečanost v hiši Mudovih dedičev v Gradišču št. 14

Ljubljana, 2. decembra. Sredi večjih in hrupnejših prireditev, ki sta jih bila polna praznik in nedelja, je skromna, a pomembna svečanost otvoritve »Doma visokošolk« šla skoraj neopaženo mimo naše javnosti. Kakor je v teh letih rasla univerza kralja Aleksandra v Ljubljani, tako je leto za leto raslo število slušateljic. Za njihove srečnejše kolege je bilo že od vsega početka precej dobro poskrbljeno z ustanovitvijo Akademkega kolegija in Oražnovnega doma; slušateljice, ki prav nič ne zaostajajo za svojimi tovariši v razumevanju akademskih dolžnosti, pa si prav tako tudi niso dale kratiti svojih socialnih pravic. Na njihovo pobudo je vznikla akcija za postavitve Doma visokošolk, ki je naletela na mnogo razumevanja in podpore pri predstavnicah našega narodnega žensstva. V kratkem času je akcija toliko dozorela, da je bil letos Dom visokošolk vsaj v skromnem obsegu otvorjen. Poleg številnih zastopnikov in zastopnic akademskih društev so svečanosti prisostvovali: zastopnik tana svetnik Ratej, predsednik mestne občine dr. Puc, rektor univerze univ. prof. dr. Ramovš s predstavniki fakultet, univ. prof. dr. Kelemen kot zastopnik IMCA, dvorna dama Tavčarjeva in soproga ministra Vida Novakova, predsednik naprednega akademkega starešinstva prof. dr. Zalokar.

S kratkim nagovorom je v imenu doma pozdravila goste gđ. Brečkova, nato je g. rektor naglasil pomembnost dejstva, da so naše visokošolke vprav v teh neugodnih časih, ko tolikokrat volja omaguje, tako hitro in tako prijetno realizirale zamisel svojega doma. Požrtvovalnost, vztrajnost in socialni čut, to so lastnosti, ki naj vodijo slovensko študentko in prav te lastnosti se nujno razvijajo pod klavdom trdega življenja. Če bodo z enako vnemo vodile svoj

dom, s kakršno so ga započele ustvarjati se bo brez dvoma v časom utrdil in razširil, da bo nudil zadosti prostora vsem našim potrebnim visokošolkam. Že s pričujočim pa so ustvarile nekaj trajno dobrega in zato so naše akademkinje vredne zaupanja in pohvale. Naj bodo Domu visokošolk naklonjeni dobri Lare, resnica, dobrota in socialna pravičnost. Na koncu je g. rektor izrekel toplo zahvalo vsem dobrotnikom, ki so omogočili ta dom, pred vsem dvornimi dami Tavčarjevi, gospe Novakovi in predsedniku mestne občine.

Gđ. Brečkova je nato prečitala kratko vdanostno brzojavko N. Vel. kraljici Mariji, in sporočila pozdravo in čestitke, ki so jih poslali za otvoritev minister dr. Novak, dekan filozofske fakultete univ. prof. Nahtigal in ga. dr. Sodnikova. Predsednica akcijskega odbora gđ. Lechleitnerjeva je imela nato lep spominski govor o blagopokojnem Viteškem kralju.

Dom visokošolk, ki je našel v znani hiši Mudovce zapuščino, namenjene za visokošolski kolegij (v Gradišču 14) prav udobne prostore, obsega že v svojem skromnem začetku 9 sob in nudi prostora 14 stanovalkam; v doglednem času pa bo lahko sprejel pod streho tudi 20 visokošolk. Poleg tega je v hiši na razpolago udobna učilnica, ki bo odprta za zunanje studentke. Dom upravlja v obče zadovoljstvo prebivalca ga. Deklejeva. Poleg banke uprave, ministrstva za socialno politiko in mestne občine so z večjim zneski podprle to preprosto ustanovo tudi mestna občina mariborska, Nabavljajna zadruga državnih nameščencev v Mariboru in drugi dobrotniki. Visokošolke nameravajo z večjo propagandno akcijo pridobiti še novih podpornikov in dobrotnikov, da bodo lahko svoj dom še povečale in ga tudi trajno ohranile.

Mihler, ki je v bodrilnem nagovoru apeliral zlasti na mladino, naj čuva to, kar smo si pridobili s krvjo naših padlih junakov in naj bo vedno zvesta in vdana mlademu kralju Petru. Z izrazi globoke spoštovanja in piete se je tudi poklonil manom Velikega kralja, obenem pa izrekel zahvalo močanskemu učitelstvu, ki si je ta dan tudi izbralo, da pokloni svoji mladini nov prapor.

Združena močanska pevska društva so zapela veličastno himno »Bože pravde«, sokolski in gasileški praporčak pa sta naznaila svoja prapora.

Dva kmečka fanta sta prinesla več metrov visoko vitko lipo, ki so jo vsadili, šentpeterski župnik g. Petrič je pa opravil cerkvene obrede in blagoslovil mlado drevo. Po končanih cerkvenih obredih je sivolasi župnik stopil na oder, izražajoč svojo radost nad pomembnim slavljem in tudi veselje, ker je bila povabljen cerkvena oblast. Požel je božjega blagoslova, se z žalostjo spominjal blagopokojnega Viteškega kralja Aleksandra I. in zaključil s iskreno željo, naj Bog čuva Jugoslavijo in mladega kralja Petra II. Po župnikovem govoru so pevci zapeli »Hej Slovanci«.

PRIDE!

TARZAN
in njegova družica

PRIDE!

Mariborska kronika

Maribor, 2. decembra. Naš obmejni Maribor je proslavil 1. december pod vtisom najstrašnejšega dogodka, ki je mogel zadeti jugoslovanski narod. Vse mesto je bilo odeto v državne trobojnice, bučnih prireditev ni bilo nikjer. Svečane proslave so priredila skoro vsa mariborska nacionalna društva. S temi praslavlji je bila združena tudi zaobljuba zvestobe našemu novemu kralju.

Otvoritev »Obrtniškega tedna«

Obrtniška mladina se je zbrala zjutraj ob 8. v Narodnem domu, od koder je »okorakala skupno k maši. Nato pa se je podala v spodnjo kazinsko dvorano. S praslavo je bila združena oficijelna otvoritev »Obrtniškega tedna«, ki so se je udeležili mimo častnega števila mariborskih obrtnikov tudi zastopniki oblastev, med njimi mestni župan g. dr. Lipold. Mladini je spregovoril strokovni učitelj g. Silvin Rode in ji obrazložil pomen praznika uedinjenja. Obrtniški teden pa je otvoril predsednik g. Sojč, ki se je obenem toplo zahvalil g. županu za vso naklonjenost. Pomen »Obrtniškega tedna« je nato podčrtal podpredsednik g. Miha Vahtar. Bile so razdeljene diplome in nagrade po 50 in 100 Din pomočnikom in vajencem, ki so razstavili svoje izdelke ob priliki letošnjega »Mariborskega tedna«.

V stolnici je bilo svečano opravilo ob 11. Zahvalno molitev je opravil lavantinski škof g. dr. Tomažič ob asistenci številne duhovščine. Po cerkvenih svečanostih pa so se podali predstavniki državnih in samoupravnih uradov in zastopniki mariborskih organizacij na sresko načelstvo, kjer so se vpisali v knjigo za čestitke.

Sokolske proslave

Na izredno svečan način so proslavila državni praznik mariborska sokolska društva. V središču današnjega zanimanja je bil mogočen zbor članstva Sokola Matice v Narodnem domu. Dvorana in galerija sta bili nabito polni, članstvo je v discipliniranem sokolskem dostojanstvu poslušalo pomembne in prične uvodne besede, ki jih je izrekel zaslužni starosta Franjo Burež. Prečital je poslanico SKJ ter izvršil slovesno zapisrso vdanosti ljubljnemu kralju Petru II. in sokolski misli. Pevski zbor »Jadrana« je odlično odpel »Hej Slovanci«, godba je zasvirala »Bože pravde«. Ob zaključku je starosta Burež v krasnih besedah pozival k čvrsti strnitvi sokolskih vrst ter neprekinjeni sokolski delavnosti, ki je v današnjih časih potrebna bolj kakor kdaj.

»Dobri vojak švejk«

Film ZKD

Še danes ob 14.15 popoldne v prostorih

ELITNEGA KINA MATICE

Vstopnina najnižja: Din 3.50, 4.50,

5.50 in 6.50

Janko J. Srimšek:

Lučke

Toliko lučk sem videl v življenju. Tolikim sem prilil olja, da niso ugasnile. Toliko sem jih prižgal sam. Mi mo tolikih sem šel, ki so jih prižgali drugi in so jim drugi olja prilivali. Za mene? Ne vem! Jaz za druge? Ne vem! Sam za sebe? Tudi ne vem! In morda je bolje, da ne. Vem pa, da prve, ne za druge in ne za tretje! Do stiktar, mislim, bi bil vesel, če bi to vedel. Gotovo pa še večkrat žalosten in bi me bolelo srce. Celo razjokal bi se morda. Nu, solz in težav je brez tega na svetu dovolj...

Otrok sem bil. Čisto majhen. Prav tak, kakršni je danes moj sinček. Dete osmih let, ki se že ni več balo prvega večernega mraka na cesti. Ti ste ga nekega mraka, ki se spusti na vas, ko odzvojni avemarijo. »K litanijam pojdi, fantič moj.« mi je rekla v soboto zvečer mati. »Zahvali se Bogu za srečen dan in teden. In blagoslova nam prinesi iz cerkve! Vsem nam. Celi hiši —«

Gospod pred oltarjem je bil že v prvi četrtini lavretanski litanij, ko sem prestopil cerkveni prag in pomagal kazalec in sredinec v kroglinik za vrati. Credica faranov je bila raztresena po klopih in po sredi cerkve. Pred obhajilno mizo je klečal trop mojih vrstnikov. Klop pod korom je bila prazna. V nio sem spoznal. Prav do zidu. Pod veliko, v pozlačen okvir vdrela podoba križevega pota. Sve-

čolski upravitelj g. Završnik je v slavnostnem spominskem govoru podal verno sliko našega trpljenja in bojev za svobodo, v vznešenih besedah orisal lik našega junaka in mučeniške smrti umrlega kralja in apeliral na mladino, naj hodi vedno po njegovih potih in naj zvesto izpolnjuje njegov slavn memento, zadnji besedi »Čuvajte Jugoslavijo!« Ob tej priliki je šolski upravitelj tudi poklonil mladini novi krasni prapor, ki je nanj učiteljica Franketova pripela trak v narodnih barvah s žalnim robom in napisom »Čuvajte Jugoslavijo!«

S krepkim, zanosnim glasom se je zahvalil za prapor v imenu šolarjev učence VIII. razreda Breznikar, poudarjajoč, da ga bo mladina vedno čuvala, ostala pa tudi zvesta Jugoslaviji in svojemu kralju. Nato je šolska mladina zapela državno himno.

Kot zadnji je spregovoril še narodni poslanec g. Koman, podčrtajoč važnost spominskega dne, slavnosti so pa zaključili pevci, ki so zapeli veličastno »Buči, morje adrijansko!«

G. župan Pavčič se je vsem udeležencem toplo zahvalil in zaključil res lepo spominsko slavlje.

PRIDE!

TARZAN
in njegova družica

PRIDE!

kor kadarkoli. Slavnostnemu zboru mariborskega sokolstva so prisostvovali tudi številni predstavniki oblastev. Članstvo Sokola Maribor III. je imelo svojo manifestantno proslavo v telovadnici na Zrinjskem trgu.

Narodna odbrana

Je zvečer priredila proslavo v »Unionu«. Proslave se je udeležil ves nacionalni Maribor in zastopniki oblastev. Večer je otvorila železničarska godba »Drava«, slavnostni nagovor pa je imel podpredsednik oblastnega odbora NO dr. Jančič. Nato je nastopil zelo uspešno zbor klasične gimnazije pod vodstvom prof. Pahorja, pevci »Jadrana« pod taktirko Laha, pevski zbor »Drave« pa pod vodstvom Albina Horvata. Na sporedu, ki ga je zaključil pevski zbor dječke čete, je bil tudi nastop solistov Faganelja in Lukmana. Dvorana je bila lepo okrašena in je napravila na navzoče občinstvo mogočen vtis, da je bil dekoriran po zamisli dekoraterja arh. Vičiča iz Zgrebca.

Zaobljuba jadranskih mornarjev V dvorani pri »Zamorcu« so se zbrali zavedni člani mornarske sekcije JS. V toplih uvodnih izjavanjih je aglini in vneti sekcijski načelnik Drago Jug pozdravil v prazničnih izjavanjih navzoče člane. Sledila je globoko zajeta slavnostna beseda predsednika mestnega odbora Jadranske straže dr. Vinka Rapotca. S slovesno zaobljubo novemu in ljubljnemu kralju Petru II. se je manifestantni sestanek zaključil.

Z vrvoj okoli vratu je na pritrjenem kavliju v svoji sobi v Stolni ulici končal svoje življenje 68 letni trgovec Ferdinand Blažević. Zapustil je poslovalno pismo, v katerem se ginljivo poveljavla od sveta s prošnjo, naj mu tega koraka ne zamerijo.

Sreča v nesreči

Sedemletna posestnikova hčerka Elizabeta Maličeva je bila sama doma na Betnavski cesti 29. S prižgano svečo je stopila v sobo iskat čevlje. Pri tem je po nesrečnem naključju postavila svečo na nčno omarico. Sveča pa se je prevrnila na posteljo in vnela se je posteljina. K sreči je prišla mati domov in ji je uspelo ogač pogasiti in s tem preprečiti večjo požarno nevarnost.

Zima se bliža...

in z njo tatvine oblek, perila itd. Tako je gostilničarju Zoriču v Mlinški ulici izginilo nekaj nogavic in srajc, šentiljskemu postajenačelniku pa obleka in 900 Din vredna zapetna ura.

Boks je v modi

De učinkovitega tepeža je prišlo na nek večerli v Narodnem domu. Neki dijak in uradnik sta se spoprijela, dijak je odnesel nekaj prav neprijetnih bank. Epilog be ne sčiču. Kaj hočemo? Boksanje in potobito je dandanes v modi.

KODAK FOTOGRAFIRANJE
»JUGOSLAVENCIJA« LAZAR, Dolskovičeva 34

čenic pred oltarjem je pel. Za njim je pela srenja. Srenji so pomagale orgle.

»Marija, k tebi uboge reve —«

»Moj Bog, kje sem?«

Cerkvena ladja je bila temna. Črna temna. Grdo temna. In vsa ta grda in črna tema je bila napolnjena s tišino, kakršna gospodari na pokopališču ob polnočni uri.

»Kje sem? Za božjo voljo!«

S premlimi prsti sem trl veke. Po vsem telesu me je hladilo in z zobmi sem rožljav od zobe kakor v mrzlici.

»Oh! — Zaspal sem. — Vsi so odšli. — Nikogar ni več v cerkvi.«

Zagnal sem se iz klopi do vrat. — Vrata so bila zaklenjena. Potem do stranskega izhoda. Tudi tu je bil ključ obrnjen...

V razsušenih klopih je tod in tam počilo kakor bi treščil z bičem. Zaječalo je nekje za oltarju. Na koru je zastokal meh. Iz piščali v orglah vzdihnil pozabljen glas.

Iz oči so kar tako — same od sebe — privrele solze. Srce je zagrabila in stisnila ledena pest. Iz ust se je utrgal zatefel jok.

»Mati! — Mati! —«

Pred glavnim oltarjem je v lestencu brlela večna luč. Nien šibki plamenček je vstajal in padal in risal po poslikanem stropu in stenah, po belih voščenkah, cvetju in tabernaklju na oltarju nemirne kolobarje. zdaj večje, zdaj manjše. Svetlejšje. Pa medlejšje. Negotovejšje.

Večna luč...

Z nedopovedanim strahom sem se privlekel do angeljske mize, pokleknil

Dogodki po širnem svetu

Poroka francoskega poslanika v Rimu

Francoski poslanik v Rimu grof de Chambrun se je te dni oženil. Slika nam ga prikazuje z nevesto na papeški nunciatu po poročnem obredu

Kopališče pod vodo

Angleško kopališče Eastbourne je zaradi zadnjih poplav pod vodo takšno letalo za dvig in pristanek

Zver v ženski podobi

Catherine Denuzières, desna roka francoskega odvetnika Bonnetta, ki se mora v Parizu zagovarjati zaradi umora trgovke Marije Moulinove, katero je Bonnet najprej zadavil, nato pa še povozil z avtomobilom

Pogumna letalka

Miss Bruce, ki se je dvignila k poletu iz Londona v Kapsko mesto z avtogirom, ki še ni premagalo tolikšne razdalje

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

in v tabernakelj uprtih oči zalepetal: »Strah me je — o Križani. — Strah me je... Pomagaj, o Jezus — Ti, to lažba in krepiš vseh slabotnih in ubogih —«
Večna lučka mi je mežikala iz srebrnega lestence z veselim plamenčkom, razmetavala svojo tanko svetlobo po celem oltarju in šelestela besede:
»Tu — v hiši božji ni strahu, otrok — Ker tu prebiva On, ki mu je ime Gospodar najmočnejši in vsemogočni — On, ki je rekel: »Mir — svoj mir vam dam — Mir, ki vam ga svet ne more dati...«

Šestnajst let mi je bilo in sem iz mesta prišel domov na počitnice. Na Veliki petek so v cerkvi pred božjim grobom gorele lučke. V kamenitem grobu je spal Zveličar, pokrit samo s sencami, padajočimi nanj z mrkogledih judovskih vojščakov, ki so ob grobu Boga Človeka stražili straže. Nič prijaznega, nič veselega ni bilo v tistih lučkah. V mračni in vse lepote oropani cerkvi so medli in utripali za raznobarvnimi steklenimi krogli in drobnimi plamenčki kakor prave mrtvaške sveče. Po kolenih sem med rožami, po trohnbni dišečimi, pridrsal do mrtvega Zveličarja in mu poljubil prsteno mrzle roke. Do dna du-

še me je streslo in hladen znoj mi je orosil čelo. Iz polmraka je vame strmel izmučeno lice Križanega in resnično sem videl na njem zapisano vse gorje in vse trpljenje vesoljnega človeštva. Tudi svoje lastne muke — pretekle in bodoče — sem za begoten tretja kelih trpljenja mimo mene, toda ne moja, ampak Tvoja volja naj se zgodi —«
Lučka ob božjem grobu so živejše zatrepale —
Zgodila se je Njegova volja —

Fant sem bil in sem imel dekle. Poletnega večera, ko je lipa cvetela in so se po čisti strani razdišali petelinčki in resec, je dekle reklo pod klancem:
»Steciva do kapelice. Mlada sva. Rada se imava. Če ne opesava, bova mož in žena —«
Prišla sva se za roke in stekla v breg. Pod samim robom čiste strani sva omagala in morala počivati.
»Otročarije so to — sem se zasmejal. »Ne verjamem jim. Bova mož in žena.«
Težkih nog sva dospela na vrh. V svetlem večeru, tako svetlem, da so oči zlahka premerile srebrno ploščo jezera v ravnini od konca do kraja in bi skoraj smreke v hostah na njegovih bregovih lahko preštel, je kapelica na

Francoski karikaturist Sem

s pravim imenom George Goursat, ki je te dni preminul v Parizu. S svojimi risbami se je proslavil ne le v Franciji, marveč tudi v inozemstvu

Calmetteova znamka

V Franciji je izšla pravkar Calmetteova znamka, ki se prodaja v prid protituberkulozni propagandi

Znamke z Dvořakovo podobo

V zvezi s 30letnico smrti slavnega češkega skladatelja Antonína Dvořaka je izdala, kakor svoječasno za Smetanovo, češkoslovaška pošta uprava znamke po 50 stotink z motivom, t. j. z nekoliko takti iz njegove simfonije »Iz novega sveta«. Znamke so kobaltno zelene.

Z avtogirom iz Londona v Kapsko mesto

Angleška letalka Bruce je startala te dni na londonskem letališču k poletu London-Cape Town. Aparat, s katerim se je dvignila v zračne višave, je avtogirom. S takšnim letalom hoče Brucejeva prvič z zgodovini letalstva doseči rekord na dolgi progi.

Novi Hollywood

Filmski dopisnik angleškega »Daily Expressa« poroča, da je italijanski ministriški predsednik dal pobudo za ustanovitev novega Hollywooda ob Tirenskem morju. Načrt gre za tem, da bi se zgradilo celo filmsko mesto z imenom Tirenija. Italijanska vlada bo ustanovila poseben filmski urad, ki bo podrejen naravnost Mussolinijevemu zetu, grofu Ciano. Filme bo nadzoroval komendator Freddi, za filmskega propagandnega šefa bo imenovan Luce. Rimska vlada bo kontrolirala tudi finansiranje filmov.

Nov rekordni polet

Angleška letalka Cathcart Jones in Kenneth Waller, ki sta na poletu Anglija-Australija dosegla 4. mesto, nameravata s svojim malim letalom De Havilland - Comet poleteti iz Londona v Kapsko mesto in nazaj, skupno v približno 3 dneh. Zadnji rekord na tej progi je dosegla, kakor znano, Johnson-Mollisonova s 4 in pol dneva tja in 7 dni nazaj. Proga je dolga kakšnih 9600 km in bosta letalka vso pot samo dvakrat obnovila kurivo.

Pri motnjah prebave, želodčnih bolečinah, zgagi, slabosti, glavobolu, migljanju oči, razdraženih živcev, nespanju, oslabelosti, nevolji do dela povzroči naravna »Franz Josefova« grenčica odprto telo in olajša krvni obtok. Poizkusi na univerzitetnih klinikah so dokazali, da so alkoholiki, ki so trpeli na želodnem kataru, v kratkem času zopet dobili veselje do jedi z uporabo stare preizkušene »Franz Josefove« vode. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Čisti strani samevala črna in žalostna. »Lučka je ugasnila v lestencu. Vesliki je žalost v kapelici in na celi čisti strani. — Prižgi lučko! — je renetek ugledal v potezih Njegovega obličja in sem zaprosil:
»Moj Oče, ako je mogoče, naj gre klo dekle.

Zelezna vratica Marijinega domovanja so zaškrpila v tečajih, ki jih je razjedla rja, ko sem jih odprl. Prižgal sem duščo v svetilki in ji iz steklenice, za oltarčkom spravljene, prilil olja. »Kakor da je sonce zasijalo čez ves ta kraj,« je reklo dekle, »tako je svetlo.«
Tesno drug k drugemu naslonjena sva se počasi vračala v dolino.
»Če lučka gori,« se je na ovinku spomnilo dekle, »bova mož in žena.«
Ozrla sva se. V kapelici je vladala tema. Lučka je ugasnila.
»Otročarije so to, dekle,« sem odgovoril. »Nič jim ne verjamem. Bova mož in žena...«
Kmalu potem se je dekle prehladilo. Leglo in umrlo. V beli krsti so jo nesli k pogrebu. Nisva postala mož in žena...

Na Vseh svetnikov zvečer, ko je pri fari in po vseh podružnicah zvonilo vernim dušam, me je zaneslo na pokopališče. Oj, ljudje božji, koliko je tam

10. mesec Jupitra

Z Lickovega observatorija v Kaliforniji prihaja sporočilo, da so odkrili deseti Jupitrov mesec. Novi satelit, ki ga samo z največjimi teleskopi lahko vidijo, je zelo majhen in meri komaj 35 kilometrov v premeru. Odkritje Jupitrovih mesecev spada v najzanimivejša poglavja zvezdoznanstva. Prve štiri sta malone istočasno odkrila ansbaški astronom Marius in Galilei l. 1616. Vse do 1892. so poznali samo te štiri: Jo, Evropa, Ganymed in Kalisto. Na imenovanosti Jupitri pritegnila tako, da so zdaj njegovi trabant. Mimo tega ima mesečni sistem Jupitra še druge znamenite posebnosti. Medtem ko kroži sedem njegovih mesecev v smeri od zapada proti vzhodu okoli Jupitra, torej tako, kakor planeti okrog sonca in mesec okoli zemlje, krožijo trije v obratni smeri, tako kot štirje trabant Uran. Tudi obhodni časi mali satelitov so izredno različni. Trabant št. V. potrebuje dvanajst ur, da obkroži svoj veliki planet, trabant IX. pa 745 dni, torej dve zemeljski leti.

Radio

Ponedeljek, 3. decembra.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.50: Po ročila. — 13: Čas. plošče. — 13: Mladina in nova stvarnost (dr. Stanko Gogala). — 18.20: Radio — orkester. — 18.40: Slovenščina (dr. Kolarič). — 19.10: Plošče. — 19.30: Nacionalna ura: dr. France Prešern (univ. prof. dr. Kidrič). — 20: Zdravniška ura (dr. Bogomir Magina). — 20.20: Uvod v opero, jedilni list, program za turek. — 20.30: Prenos opere iz Beograda, v odmoru nanoveč časa in poročila.
BEOGRAD 16.30: Orkester. — 19: Plošče. — 20.30: Prenos opere iz gledališča. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17.15: Godalni trio. — 20.30: Prenos opere iz Beograda. — PRAGA 19.30: Prenos iz Brna. — 21.35: Foersterjeve pesmi. — 22.15: Plošče. — BRNO 19.30: Kabaretna igra. — 20.35: Pozabljeni češki skladatelji. — 21.25: Prenos iz Prage. — VARŠAVA 20: Parada godbenih instrumentov. — 21: Simfoničen koncert. — 22: Laha in plesna muzika. — DUNAJ 11.30: Plošče. — 13.10: Orkester. — 16.10: Mešan glasbeni program. — 17.30: Klavirski koncert. — 20.05: Palestrinov večer. — 21: Glasba po željah poslušalcev. — 22.50: Ples. — 0.15: Plošče. — BERLIN 20.10: Gledališka ura. — 20.40: Stare plesne melodije. — 22.20: Orkester. — KÖNIGSBERG 20.15: Plošče. — 21: Slušna igra. — 20.30: Godba na pihala. — 22.40: Laha glasba. — STUTTGART 20.30: Večeloigra. — 21: Orkester. — 22.20: Godba na pihala. — 23: Laha glasba. — 24: Plošče. — RIM 17.10: Pesmi. — 17.30: Klavirske skladbe. — 20.45: Mešan glasbeni program.

Torek, 4. decembra.

LJUBLJANA 11: Šolska ura: Recitacije mladinskih pesmi (Mehora Silvo in Lovrač Berta). — 12.15: Plošče. — 12.50: Poročila. — 13: Čas. plošče. — 13.20: Predavanje Zbornice za TOI. — 18: Praktična navodila o pravilni sestavi prehrane z ozirom na otroke (ga. Šerko). — 18.20: Otroška ura (Maks Simončič). — 18.40: Nemščina (dr. Kolarič). — 19.10: Radio — orkester. — 19.30: Nacionalna ura: Književnost Južne Srbije (Božidar Kovačević). — 19.55: Čas. jedilni list, program za sredo. — 20: Radio — orkester. — 21: Prenos filharmoničnega koncerta z Dunaja, vmes napoved časa in poročila. — 22.30: Angleške plošče.
BEOGRAD 16.30: Orkester. — 19.20: Pesmi. — 20: Nacionalna ura. — 20.30: Prenos z Dunaja. — 22.15: Plošče. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 17: Pesmi. — 20.30: Prenos z Dunaja. — PRAGA 19.45: Klavirski koncert. — 20.15: Prenos iz Brna. — 21.15: Ruška glasba. — 22.15: Plošče. — 22.30: Schönbergov koncert. — BRNO 19.45: Moravski skladatelj. — 20.15: Slušna igra. — 21.15: Program kakor v Pragi. — VARŠAVA 19.30: Plošče. — 20.15: Dvořakova opera »Vrag in Katrac. — 22.05: Laha in plesna muzika. — DUNAJ 12: Plošče. — 13.10: Orkester. — 15.40: Otroški koncert. — 16.10: Plošče. — 17.25: Pevski koncert. — 19.15: Ameriške melodije. — 21: Beethovenov koncert. — 23: Plošče. — 24: Dunajska glasba. — BERLIN 20.10: Mešan program. — 22.20: Mozartov koncert. — 23: Orkester. — KÖNIGSBERG 19.35: Klavirske skladbe. — 20.15: Orkester. — 21.15: Vojaška godba. — 22.40: Mešan program. — STUTTGART 20.15: Narodne himne. — 21: Zabaven program. — 22.20: Pester program. — 24: Nočni koncert. — RIM 17.10: Vokalni in instrumentalni koncert. — 20.45: Orkester. — 21.30: Igra.

Iz akvaristovske torbe O izletih in drugo

Ob priliki zadnjih izletov je bilo opaziti, da je postala gladina jarkov s stoječo vodo čvrsta, a v svrhu akvariranja sem moral razbiti led s palico. — Prav polagoma prihaja zima, dasi ji je početek določen o Božiču. Upajmo, da ne bo prihrumela s snegom in burjo, pač pa je želeli, da se neopazeno ugnezdi v naravi. Precej zanesljivo bi zvedeli o kakovosti bližajoče se zime, ko bi opazovali postvri pri drsti, kajti te živalce čutijo hudo ali pa mlo zimo že nekaj mesecev v naprej. Znano je, da se postvri ženijo baš v tem času, a ikre se jim izležejo šele 2 meseca po drsti. Dva meseca je dolga doba, v kateri se utegne temeljito spremeniti vodostanje. Ko bi n. pr. drstile in zakopale ikre na plitvinah, bi morda zaradi hudih mrazov vode usahle, a ikre bi zmrzile. Neka za nas nerazumljiva slutnja jim narekuje, kje je treba odlagati ikre, ali na plitvinah ali v globinah. Če jih odlagajo na plitkih mestih, bo zima mila, zapadli sneg se bo sončnih dni talil ali pa bo celo deževalo, kar pomeni, da bodo tudi plitka mesta ostala pod vodo. Če se pa podajo na svatbo v globino, nam je pričakovati trajen mraz in suho zimo. Na to pravilo prisegajo ribiči, ker sloni na izkušnjah in opazovanjih generacij preteklih vekov.

Kljub deloma zaledeneli gladini so bili nedavno obrobjeni kozaki stare Ljubljane kraj Komina zavzeti po svatbi. Samci se drže ob takih prilikah s sprednjimi nožicami krilnih pokrovk samice. Tudi predlansko leto, ko je bila pozna jesen mila, je bilo opaziti parčke v mesecu decembru. Sicer se pa parijo kozaki pomladi, a samice odlagajo svoja jajčeca v spranice, ki jih napravijo na steblih rastlin, šele v aprilu. Razširjeno je mnenje, da imajo same samice kozakov nagubane pokrovke, kar pa ni točno, kajti neredko vlovimo samico z gladkimi, bolj redko pa samca z nagubanimi pokrovki. Sorodniki kozakov so dolgonogi na kopnem živeči brzci, ki imajo tudi nagubane pokrovke. Poleg kozakov, ki so ribam nevarni, sta bila tudi dva nedolžna potapljenika, ki so za akvarije kakor ustvarjeni, ker jedo alge in nestrano meso. Zanimivo je, da si je samica po preteku nekaj dni spredla v votlino zapojnega lista lokvanja svoje belkasto, malemu orehu podobno gnezdo, kamor je spravila svoja jajčeca, kar stori na prostem šele maja meseca. Na vrhu oreščka je tenka konica. Na tej spoznamo gnezdo. Če ga vidimo v akvariju, ga takoj odstranimo, kajti ličinke, ki se izležejo v teku desetih dni, so roparice in ribam zelo nevarne.

V jarku ob Lahovem stradunu se je pa v blatu, zajetem z mrežico, valjal letošnji somič (Amiurus nebulosus), kar me je presenetilo. Bržkone so bili somiči izpuščenji v Ljubljano in v katerikoli njen pritok na Barju. Tudi g. Lichtenberg je vlovil v poletju dvoletnega somiča ali brkna na izlivnem delu Radnje v Ljubljano, ki ga je vsakogar spustil akvarist. Pojav somičev v naših barskih vodah je gotovo razveseljivo dejstvo, kajti majhni somiči s svojimi ljubimimi brki so za manjše akvarije kakor ustvarjeni, zlasti ker potrebujeje prav malo kisika in ker je prehrana enostavna, namreč: strgano meso in razkosani deževniki. Samo majhni ribic ne smemo gojiti med njimi. Somiči zrastejo na 30 do 40 cm. Meso je zelo okusno, zaradi česar se bodo zanj zanimali ribiči in častilci modre vede, ki jo imenujemo gastrastrofija, in ki je veda sladkosnedežev.

V tekočem jarku ob Ižanski cesti in to med barsko šolo in Koslerjem je voda zdaj spet nizka in ljubitelji pljučnika ali blatnika (Nuphar luteum) si lahko izkoreninijo iz peščenih delov jarka te tako priljubljene rastline za svoje akvarije. Ploščatih listov se drže v tem jarku majhni polžki — prilepki in kratki ploščati belorjavi črvički, ki imajo, če jih vzamemo pod povečevalno steklo, po dve črni očesi. Spadajo v skupino ploskavcev, imenujemo jih pa dendrocoelum lacteum. V akvariju polže po steklih in rastlinah, navadno če se zmrzajo, in vzbujajo zanimanje opazovalca. Ribam in ostalim živalcam akvarija so neškodljivi, a tudi ribe jih puste v miru, ker je sluzasta snov na površini črva jedka.

Ko pogledamo po zajemanju le površino na blato v mrežici in če vrhu tega še malo pobrskamo, vidimo celo vrsto v splošnem manj znanih živalic. Akvarist, ki se zanje zanima, se seznani v teku let z raznimi prebivalci voda in proučuje v akvariju in s pomočjo strokovnih knjig njih življenje. Dobre knjige nam v mnogem olajšajo opazovanje. Take knjige izposoja klub akvaristov v Ljubljani. Knjižnica je v Šiški, čuva jo pa dolgoletni blaginjak kluba. 20 minut hoje od glavne pošte in akvarist si preskrbi čtivo, ki je prijetno in za napredek neobhodno.

O. S.

je za vasjo pod orehi in jablanami svetila lučka v oknu uboge kajže. Vsa vas je še spala. Povsod že tema. Edino tisto okno se je že zlatilo. Tiho in oprezno sem zavil s ceste na stezo in se previdno, da niti travice ob njej ne bi prebudil, prikradel k lučki. V nizki izbi je na mizi gorela svetilka. Pred razgrnjeno posteljo je klečalo troje blelih bitij. Mati. Z njo fantiček in dekletce. In so molili vsi trije.

»Ti, ki si nam križ naložil na slabe rame, usmili se nas! Ti, ki poznaš vse široke ceste in vsa težka pota, pripelji ga k nam — njega, ki ga čakamo — Oče naš, ki nam kruh deliš in nas s svojim telesom obhajaš, vrni nam očeta —«

Lučka, luč na mizi je svetila jasno in čisto. Lučka, ki so gorele v očeh klečajočih, so gorele še čisteje, še jasneje. V trdni veri so sijale v neizmerni ljubezni.

»Moji ljubi. — Lučke moje najdražje! — Najsvetlejša — Najsvetejša! Troje bitij je planilo od postelje k oknu. Razširilo roke. Hitelo na stežaj odpirat vrata.

Četvero lučk je gorelo. Četvero src je gorelo. Četvero src je jokalo.

»Očka! — Naš očka! — Naši Naši! — Moji! Moji dragi! Najdražji —«

Sportna nedelja

Osijek je bil prešibak

Pred približno 1000 gledalci je včeraj reprezentanca Ljubljane zasluženoma zmagala nad izbrano enajstoročico Osijeka — Obisk je bil za kritje režije še premajhen

Ljubljana, 2. decembra.

Po res dolgem presledku je končno nastopila ljubljanska reprezentanca v mednarodni tekmi. Za ta nastop je bilo kljub pomankljivi reklamni še dovolj zanimanja, malo je pripomoglo tudi krasno sončno vreme in tako je prišlo na igrišče okoli 1000 ljudi;

še vedno premalo, da bi z vstopnino pokrili vse izdatke, ki jih je imel podsavez s pridelitvijo. Tako je ta reč z izdatki in sportnimi prireditvami v sedanjih časih!

Za predtekmo je podsavez organiziral majhno srečanje med Ilirijo in Primorjem; kluba sta lahko postavila v borbo dve moštvi, sestavljeni iz igralcev, kolikor jih ni posameznik kapetan pobral za svoje moštvo. Bitka je končala pod vodstvom g. Mrdjenca z rezultatom 2:0 za Ilirijo.

Ljubljana : Osijek

4:2 (3:0)

S precejšnjo zamudo, saj tako zgodaj res ni moglo spraviti na igrišče niti igralcev niti gledalcev, se je nato pričela glavna bitka. Podsavez sta postavila enajstoročico:

Ljubljana: Starec (Primorje)-Svetic (Ilirija), Bertoncelj (P), Zemljak (P), Slamič (P), Boncelj (P)-Ice (I), Slapar (I), Pikič (I), Bertoncelj II (P), Zemljak (P).

Osijek: Fingler (Graficar), Hrs (Slavija), Springman (Hajduk)-Milanović (S), Kolar (S), Vodeničar (S), Hrubeč (S), Eger (S), Dubac (Gradjanski), Mesaroš (S), Slošič (S).

OSIJEČANI

so prišli v Ljubljano preko Zagreba, kjer jim je druga garnitura mimogrede servirala 2:0, pa se k sreči ni mnogo zvedelo o tem podvignu. S svojim nastopom v Ljubljani so v mnogočem upravičili zagrebski rezultat. Zlasti po igri v prvem polčasu ni bilo videti, da bi imela Ljubljana za nasprotnika izbrano enajstoročico iz močnega sportnega središča. Če bi bili domači kolikolič bolj pristilni in nadaljevali z započeto energično ofenzivno igro, ki bi lahko odpravili svojega nasprotnika s krepko izraženim rezultatom. V tem delu igre so gostje delali s polno paro samo v obrambi, ki je po zamenjavi vratarja ostala njihov najboljši del. Niti v srednji vrsti, niti v napadu se niso povzpeli do igre domačih, tako da je bil rezultat polčasa dokaj verna slika dogodkov, ki so se odigrali na polju. V drugem polčasu so se Osiječani znatno popravili. Deloma so tudi domači popustili. Novi vratar se je izkazal in je odlično posegel v dogodke ter s svojim posredovanjem nekajkrat rešil situacijo še prav v zadnjem hipu. Opazila se je tudi sprememba na mestu srednjega krilca, kamor se je umaknil Dubac iz napada. Ta je uvedel sistem v igro gostov, uspešno je držal nasprotni napadalni trž in dobro pomagal svojem napadu. V spremeničenem položaju se je razgledal tudi napad, ki je bil zlasti od srede na levo precej nevaren. V moštvo gostov je bilo med boljimi močno opaziti Hrsa v branilih, vratarja, ki je prvega zamenjal, Dubca na mestu srednjega krilca; v poznejši igri se je uveljavil tudi Milanović, ki je imel sprva mnogo posla z Bertonceljem in Zemljikom; v napadu bi bilo omeniti Mesaroša in Slošiča, tudi novi vodja napada Bogdanović ni bil slab.

Naše moštvo

je dobro igralo v prvem polčasu in še deloma v drugem. Spočetka se je zdelo, da bodo nasprotniki pregazili. Toda po prvem višku igre, ki je prinesel tako lepe uspehe v obliki treh golov, je nenadoma sledila depresija, napad, ki se je bil sele prav znašel, je zašel v mlačnost, in sele proti koncu polčasa se je moštvo res vrglo, tako da je bila harmonija med posameznimi deli popolna in je moštvo po volji obvladalo teren. Skoda da v tem delu igre ni prišla premoč v polju do pravega številčnega izraza. V drugem polčasu so domači še imeli mestoma več od igre, morali so pa koncedirati tudi nasprotniku nekaj iniciative, pa so si sledili presledki, ki so bili zdaj eni, zdaj drugi v ofenzivi. Spremembi v moštvo se v glavnem nista obnesli; formacija iz prvega polčasa je bila učinkovitejša. Pogačnik je še nekaj zamenjal svojega prednika, Makovec pa v splošnem ni bil boljša zveza od Slaparja, dasi tudi ta ni bil najboljši član napadalnega kvinteta. Poleg desne zveze je bil tudi Pepček v levi zvezi pod svojo formo in tako ves napad ni prišel pretežen del igre do prave veljave. Prav dobri so bili v prvem polčasu Ice, Pikič in Zemljak, pa so proti koncu tudi ti trije počasi popuščali. Ista slika je bila v srednji liniji, kjer je do polčasa Slamič dal pač svojo odlično igro, ni pa vzdržal do konca. To velja tudi za Zemljaka, Pogačnika pa je zadovoljil defenzivno. Branilca sta igrala brezhibno, dokler je šlo spredaj dobro; ko se je težje preneslo tudi na obrambo, sta sem in tja malo »pokpakala«, brez večjih nesreč razen v enem primeru. Starec ni imel preveč posla, pa je nekajkrat prav uspešno obvladal nekaj težav.

Kako so igrali

Prve napade izvede domače moštvo, toda v 3. min. je že situacija kolikolič pred Starcem; Kolarjev oster strel drži sigurno, takoj za tem kot za Osiječane, ki ga levo krilo pošlje v aut. Slika se obrne, sedaj so Ljubljanci v napadu in izbijajo svoj kot. Počasi se gostje zbirajo in odpirajo igro; igrajo po tleh, toda Ljubljanska obramba jim ne da prilike. Nato sledi

10 odličnih minut, v katerih si Ljubljana zagotovi zmago. V 11. min. privede kombinacija med Pikičem in Iceom domači napad v ugodno situacijo; Iceov center gre do leve zveze, Pepček prepušči Zemljaku, ki je na strelu in že je žoga v mreži,

1:0 za Ljubljano.

Vmes je kolikolič zadeva pred domačim golom, toda Svetic in Starec premagata nevarenost, nato je zopet domači napad v akciji, Slapar in Ice opravita pripravljeno delo, Pikič porine žogo Pepčku, ki ostro plasi-
sira in

Ljubljana vodi 2:0.

Igra se nadalje bolj razvija v premoč Ljubljancov, ki se vsidrajo v nasprotnikovo polovico. V 21. min. se Slapar prebori do leve zveze, ne popusti in ne da žoge, njegov strel se odbije od branilca do Pikiča, ki stoji sicer v ofsidu, in ta iz čiste pozicije v tretje potrese mrežo gostov; sodnik pravilno prisodi

3:0 za Ljubljano.

Nato zdrkne igra z doseženega viška, oba napada igrala raztrgano in ne držita žog, tako da se igra naglo prenaša od obrambe do obrambe. Osiječani venomer menjavajo igralce, medtem so menjali že vratarja, pa še druge poskušajo; na trenutke jih igra 12, končno sodnik opazi številčno neskladnost in napravi red. Proti koncu se Ljubljanska enajstoročica poveže v enotno celoto, v kateri je vsak na svojem mestu, le do izraza ne mara priti ta očitna premoč.

Drugi del igre absolvirajo gostje s Kvestrom v голу (ta menda pravkar prehaja v Slavijo), Bogdanović od Slavije gre za vodjo napada. Dubac pa zamenja Kolarja. V moštvo Ljubljane se opazita že omenjeni spremembi. Spočetka se drži domača premoč iz prvega polčasa in ima Ljubljana že v začetku lepo priliko, ki jo Zemljak zastrelja. Nato kot, ki ga strelja Ice; desna stran napada je sploh zelo agilna, Makovec se začeloma dobro uvede — le škoda da ne za dolgo — odda dva lepa strela, ki ju vra-

tar komaj še drži. V naslednjih minutah sta Pikič, pa Zemljak v poziciji, toda oba zamudita, potem se počasi uveljavlja Osijek. V 12. min. je desna zveza lepo v fronti, toda opali prežgouaj in prva resnejša prilika je za Osijek zamujena. Osiječani napadajo intenzivno, domači bolj sunkovito in so njihovi napadi nevarnejši, toda nasprotna obramba je sedaj na mestu. Sredi polčasa so gostje stalno v napadu, lepo prehajajo naprej in v 25. min., ko stvar ni prav uspeha. Polvisoko žogo pobere Svetic z nalič bolj nevarna kot sicer pridejo do prvega pačne strani in mesto ven, jo plasiira v mrežo,

3:1

Nepričakovan dogodek sproži signal za živahnosti tempo. Občinstvo že navija za goste, tako malo mu je vseh domača mlačnost. Komaj se stvar na igrišču parkrat zasukne, že je napad gostov po levi strani uspešen, žoga se odbija sem ter tja, pride Bogdanović na nogo in oster strel obsedi, samo še 3:2!

Tempo se sedaj še stopnjuje, domači napad izvede nekaj krasnih potez, toda nasprotni vratar je nepremagljiv. Počasi se igra zopet vnese, preživahna je bila doslej, da bi mogli igralci vzdržati do konca v istem tempu. V 37. min. je domači napad zopet pred nasprotnim golom, Zemljak lepo bije prost strel, izcimi se zelo kolikolič situacija, žoga sicer ne mara v mrežo, pa tudi v polje je ne morejo spraviti, končno preska zamotano situacijo težji foul na Pepčku; sodnik da enajstko, ki jo po daljšem upiranju Osiječanov Slamič po »svoje« plasiira, končen rezultat je

4:2 za Ljubljano.

Zadnji trenutki nato niso več zanimivi. Sodil je g. Deržaj dobro.

Točke, točke...

V soboto in včeraj so za točke nastopili vsi klubi — razen Maribora — Pomagali so si: Rapid, Ilirija, Železničar in ČSK

Ljubljana, 2. decembra.

Obrat v podsaveznem nogometnem prvenstvu je več kot mrljilen, kar je sprito pozne sezone prav za prav razumljivo. Sobota in ta nedelja sta nam prinesli štiri srečanja, v katerih so morali razen Maribora vsi podsavezni tekmovalci na igrišča. Prizorišča tekem so bila v Ljubljani, Celju, Mariboru in Čakovcu.

Najtežja naloga je čakala drugega ljubljanskega zastopnika Hermesa, ki je moral v 48 urah nastopiti proti dvema močnim nasprotnikom in katerima je pustil vse štiri točke. Prvi nastop v Ljubljani bi bil lahko zaključil z manjšo razliko, drugega v Čakovcu pa morda celo s pozitivnim izkupičkom, toda prišlo je drugače in Hermes je ostal na zadnjem mestu tabele.

Čakovčani so imeli doma v gostih Hermežanih, dobili dve točki in so z 11 točkami krepko v vodstvu. Vsekakor je treba omeniti, da so dosedaj večino tekem igrali doma in jih v drugi polovici tekovanja čaka temeljita preskušnja.

Ilirija je bila v soboto v Celju; dosegla je pričakovano zmago ter se s 5 točkami — pri tem ima pa najmanj odigranih tekem — pomaknila za eno mesto »išje v tabeli.

V Mariboru sta se spoprijela domača nasprotnika Železničar in Svoboda; zmago je spravi favoriti Železničar.

Tabela se je po teh štirih tekmah nekoliko spremenila in kaže sedaj to-le sliko:

ČSK	7	4	3	0	21:8	11
Maribor	5	3	1	1	10:9	7
Železničar	6	3	1	2	14:14	7
Rapid	6	3	0	3	15:10	6
Ilirija	4	2	1	1	13:7	5
Celje	7	2	1	4	11:14	5
Svoboda	6	1	1	4	11:28	3
Hermes	5	1	0	4	8:13	2

V naslednjem naša poročila:

Rapid : Hermes

5:0 (1:0)

Rapid: Kosem—Barlovič, Antoličič—Fučkar, Seifert, Golinar—Heller, Bäuml, Prinčič, Klippstättner, Pischhof.

Hermes: Oblak—Klančnik, Košmerl—Feran, Košenina, Kretič—Kos, Brodnik, Zolakar, Loboda, Kariz.

Hermežani so sobotno bitko na svojem igrišču izgubili sicer proti močnejšemu in boljsemu moštvo, vendar jim je tako izdaten poraz prinesel v prvi vrsti lastna lahkomiselnost. Kajti številčno je poraz brez dvoma zelo visoko izražen in v poteku igre nima prave razlage. Pokazalo se je še enkrat, da lahko posameznik prinese veliko škodo vsemu moštvo, če ni dovolj discipliniran in vreden. Dober del krivde za ta poraz gre predvsem na vratarjev račun, ki je dva komada prejel s svojo nezanesljivo igro — ta dva gola gresta na račun njegove vestnosti v igri — dva pa je zakrivil s kršenjem pravil in ju je pripisati njegovi nediscipliniranosti. Po sami igri pa sicer simpatično

belo-modro moštvo ni zaslužilo te številke.

Igra je poprijela od samega starta zelo oster, mestoma surov stil in je imel sodnik veliko posla, da jo je vzel krepko v svoje roke. Povsem na mestu je bilo njegovo vztrajno piskanje, ki je šlo sicer v škodo igri — saj se je le zato vedno znova prekinala in trgala, — toda ko so igralci videli, da gre za res, da sodnik uporablja tudi najstrožje ukrepe, so se po preteku pol ure udali; poslej so startali tudi na žogo, ne samo na moža.

Belomodri so imeli spočetka vzdržati krepak nasprotnikov pritisk, njihova obramba je bila za četrte ure blokirana in je v tem delu borbe pokazala svojo zanesljivost. Branilski par je ostal sicer vse do konca najboljši del moštva, vsega pa gotovo ni mogel sam opraviti. S kolikolič signejšim vratarjem za seboj bi bila ta obramba ohranila zmernejši rezultat. Krilci že niso bili več na tej višini. Košenina je bil sicer vgladno priden, delal je mnogo, pa se ni povzpel do svoje običajne forme, imel pa je v nasprotnem napadalnem triju

tudi jako nevarnega nasprotnika, ki se je umel boriti. Ferjan je držal svoje krilo, zato pa je imel Kretič proti Hellerju izredno težko stališče. Belomodri napad je od nekdaj tisti del moštva, ki zelo kvarno vpliva na izoblikovanje rezultatov. Saj si je ustvaril nekoliko lepih stvari pred golom; ko je pa šlo za to, da se postavi samo še pika na »ic, je šla vselej prilika mimo brez vsakega haska. Še enajstko so lahko misleno zapravili, kar je bilo tembolj usodno, ker se jim je nudila prilika za izrnanje. V napadu res ni bilo nikogar, ki bi se bil odražal od svoje okolice, še kandidat za podsavezno reprezentanco Brodnik ni pokazal prav nič posebnega.

Rapidovci so na ta način prišli prav

poceni do lepega rezultata.

Ne glede na to pa so, kakor se pravi, zmago povsem zaslužili. Imeli so predvsem izrazitejši napad, ki je pokazal nekaj borbenosti igre, ki je mnogo streljal in bil zlasti pred golom odločen, prodoren. Najboljši mož v kvintetu je brez dvoma vodja napada Prinčič, ki je pametno gradil in sam mnogo streljal; dobro se je tudi razumel s svojimi zvezama. Od kril je bil Heller učinkovitejši in je šlo lepo število napadalnih akcij preko njega. V krilih so bili Rapidovci močnejši zlasti ob straneh. Stranska krila nista dopuščala, da bi se nasprotnikov napad razvijal po krilih, malo manj je uspevala Seifertova akcija po sredi. V obrambi so imeli Mariborčani dobre sile. Tu je predvsem Barlovič še vedno zanesljiva opora, le da tokrat ni bil pri čistem strelu; kot izvajalec prostih strelav pa je še vedno strah in trepet za nasprotnika. Tudi Kosem, ki sicer ni bil zelo zaposlen, je pokazal svojo znano kvaliteto. V ta trio se manj opazno, pa dobro avršča Antoličič. Rapidovci so postavili na polje bolj enotno in tehnično moštvo, ki je bilo nasprotniku v vseh delih kos ali ga, zlasti v napadu, prekašalo.

Nekaj poteka

Sprva so Mariborčani potisnili nasprotnika povsem v defenzivo. V 11. min. si je dovolil Oblak majhno nepravilnost na kazenski črti; prosti strel je dal Barloviču priliko, da z bombo doseže vodstvo. Šele po preteku četrte ure se belomodri osvobodijo pritiska in igra se odpre. V 27. min. »foula« Fučkar Kariza v kazenskem prostoru in Brodnik izvaja enajstko. Sodnik jo da ponoviti in drugič pošlje Brodnik preko prečke (staro pravilo je, da isti igralec ne sme ponoviti enajstke). Do konca imata Loboda in Prinčič priliko za realiziranje, pa oba zgrešita.

V 6. min. drugega polčasa izvede Rapidov napad zelo lepo kombinacijo, ki jo Bäuml zaključil ob blizu in R. vodi z 2:0. Sledi povsem odprta igra, v kateri se izkažeta oba obrambi. V 23. min. odbije Oblak dva strela, tretjega mu Prinčič pošlje v mrežo, 3:0 za R. Dve minuti pozneje prodre Prinčič in Klančnik ga samo utegne spodtakniti na kazenski črti; Barlovič izvede prosti strel, silovito bombo Oblak samo odbije, pa je že Bäuml na strelu in gladko porine med droga, 4:0 za R. V 34. min. starta Oblak na moža mesto na žogo, kar prinese njegovemu moštvo upravičeno enajstko, ki jo Heller pretvori in doseže končni rezultat 5:0 za R. Tik pred koncem je H. v napadu, Košenina opali neubranljiv strel, toda Brodnik je v ofsidu in sodnik ne da gola.

Sodil je g. Pfundner dobro in objektivno.

Ilirija : Celje

4:2 (2:1)

Celje, 2. decembra.

Ilirija: Malič — Berglez, Svetic — Pogačnik, Sočan, Unterreiter — Ice, Zupančič, Pikič, Slapar, Jug.

Celje: Presinger I — Mikuš, Koprivšek — Bajerle, Presinger III, Skerlj — Gobec II, Presinger II, Marič, Šostar, Gobec I. (Po odmoru sta Šostar in Gobec I menjala svoji mesti).

Nekaj o moštvi

SK Celje je igral na praznik uedinjenja popoldne svojo zadnjo letošnjo podsavezno prvenstveno tekmo. V gostih je imel ljubljansko Ilirijo, ki ji je po trdi borbi uspelo zmagati v razmerju 4:2 (2:1) in si zopet priboriti dve točki.

Tekma je bila živahna in zanimiva. Ilirija je nastopila v močni postavi, Celje pa je bilo nekoliko oslabiljeno, ker imata dva igralca prvega moštva zabrano igre. Ilirija je bila tehnično in kombinatno boljše moštvo ter je tudi v startu nadkriljevala Celjane, a je igrala preostro. Napad je bil dobro povezan, a premalo odločen, dočim je obramba točno čistila. Ilirija je po Celju povzela visoko igro z dolgimi pasi, kar ji ni bilo posebno v korist. Celjani so dobro kombinirali in krepko napadali, bili pa so šibki v startu. Napad je izvedel več lepih akcij, a je napravil več hudih pogrešk. Krilci so igrali preveč defenzivno, dočim je bila ožja obramba zadovoljiva.

Potek igre:

Prvih 15 minut je bila igra odprta; več žog je postalo plen obeh obramb ali vratarjev. V 16. min. prodre Ice po lepi kombinaciji pred celjski gol in pošlje žogo proti prečki. Žoga se odbije na spodnji strani prečke in vratar jo ujame »na črtic«. Sodnik prizna gol 1:0 za Ilirijo. Igra postane razgibana, napadi se menjajo. V 23. min. je žoga v kazenskem prostoru. Branilec Celja Mikuš zgreši roko in Pikič pretvori 11 metrovko v drugi zgoditek. 2:0 za Ilirijo. V 31. min. izsili Celje kot. Gobec II strelja tik pred gol, obramba odbije žogo, a že je Gobec II pred golom in pošlje žogo v mrežo. 2:1 za Ilirijo. Po tem uspehu preide Celje v lahno premoč in vali napad za napadom proti svetišču Ilirije, toda zastrelja dve zrela štisa. Do odmora ostane rezultat neizpremenjen.

Po odmoru ostane igra nekaj časa izenačena in odprta; obema strankama uspe izsiliti samo nekaj kotov. V 24. min. izvede Ilirija krepak napad in Slapar pošlje žogo neubranljivo v mrežo. 3:1 za Ilirijo. V 28. min. strelja Gobec I iz kota tik pred vrata Ilirije. Svetic vzame žogo volley, a ima smolo in jo pošlje — v lastni gol. 3:2 za Ilirijo. V 34. minuti dikтира sodnik zaradi foula levega krilca Celja v kazenskem prostoru enajstmetrovko proti Celju, ki jo registrira zopet Pikič in s tem postavi končni rezultat 4:2. Celjani ne izgubijo poguma in skušajo preprečiti poraz, njihove akcije pa prepreči nasprotna obramba ali pa se pretvori v nevarne protinapade. Igra ostane vse do konca živahna. Razmerje kotov 9:6 za Ilirijo.

Tekmo je sodil g. Ochs ležerno. Bil je premalo strog in je mnogo prezl, zlasti je bil nesiguren v presojanju foulov. Na Glaziji se je zbralo okrog 500 gledalcev.

V predtekmi je rezervna SK Celja porazila mladino SK Celja v razmerju 6:1 (4:1).

Železničar : Svoboda

4:2 (2:2)

Maribor, 2. decembra.

Na igrišču Svobode sta se popoldne v prvenstveni tekmi srečali enajstoročni Železničarja in Svoboda. Če ni boljšega — tako si menda misli občinstvo — pojde pač na takšno tekmo in zato je bil poset tudi prav dober. Gotovo ni nihče obžaloval, da je prišel, ker je bila tekma prijetna za oko, borba pa zanimiva in napeta do konca. Postavi sta bili:

Železničar: Švajghofer; Antoličič; Frančič I; Glavič, Jančec, škof, Lešnik Bačnik; Pezdikec, Jenko; Paulin.

Svoboda: Raftl; Novak; Strnad, Dvorak, Skalec, Filipce, Kneser, Selinšek, Kolar, Stern, Tomažič.

Železničarji so svojo četo nekoliko spreminili, kar ni bilo v kvar njihovi moči. Napad je bil bolj uspešen kot sicer, toda še vedno najmanj učinkoviti del moštva. V njem je občutno primanjkovalo primernega vodje. Poleg Pezdikea je bil tudi Bačnik bolj šibar kot ne, krili pa sta bili razmeroma uspešni. Krilska vrsta je bila po odmoru na mestu, prej pa preveč defenzivna. Obramba je bila žilava in trda, toda zelo potrebna pomoči krilcev. Vratar je imel pred odmorom nekaj več posla, kjer pa ni bil preveč siguren. V splošnem je moštvo napravilo prav dober vtis, tudi glede fair igre.

Svobodaši so igro izgubili po trdem odporu. V prvem polčasu so sicer krepko pritiskali in je bila borba v glavnem odprta, tako da so imeli precej igre v svojih rokah. Veliko vrzel jim je tvorila šibka krilska vrsta, kar je bilo posebno škoda, ker imajo sicer dobro obrambo in tudi napad, ki bi ob primerni podpori od zadaj lahko dosegel uspehe. Branilca sta se mnogo trudila in tudi vratar je talentiran igralec, ki mu manjka le še rutine. Napad je bil po svojem delu precej pester. Obe krili sta zadovoljili, v notranjosti pa se je preveč izgubljal v ozadju štern. Najbolj agilni je bil pač Selinšek, ki ima prav dober strel, pa se vendar ni mogel dovolj uspešno uveljaviti.

Takoj v začetku igre je bilo precej burnih dogodkov. Že v prvih dveh minutah je Z. po Pezdikeu dosegel dva gola. Od 5. min. dalje se je igra izravnavala in v 15. min. je Selinšek znižil rezultat na 2:1. Sv. napada dalje, toda vse aktivnost se neha na kazenski črti. Šele v 38. min. se šternu posreči izenačiti rezultat. Tik pred koncem polčasa prisodi sodnik enajstmetrovko proti Z., ki pa jo ubrani vratar.

Drugi del igre je potekel v znamenju številnejših šans. Situacije so se menjavale na obeh straneh, dokler ni v 21. min. spet dosegel vodstva za Z. Pezdike. Defenzivni Svobodaši začno spet napadati in imajo večkrat priliko za izrnanje, toda napad zastrelja vse po vrsti. Naposled se v 31. min. ponudi Paulinu prilika za lep pas, ki ga Bačnik pretvori v četrti gol za Z. Tempo popušča, Svobodaši se utrjujejo in železničarji so do konca na boljšem, ne da bi se menjal rezultat.

Sodil je g. Koplč objektivno in z nekaterimi izjemami tudi dobro.

ČSK : Hermes

2:1 (1:1)

Čakovec, 2. decembra.

Hermežani so danes odigrali svojo prvo tekmo v Čakovcu, kjer je pač težko dobiti točke. Mimo ostalih klubov je imel tudi Hermes v Čakovcu zelo težko stališče, posebno ker je dan prej odigral težavno tekmo na svojem igrišču v Ljubljani. Po napeti in zanimivi igri je moral končno kloniti in pustiti obe točki v Čakovcu.

Čakovci: Jelenič, Vamplin, Janič, Tačak, Galović, Mehovec, Fehojnik, Megla, Silo, Najmer, Vaš.

Hermes: Oblak, Klančnik, Košmerl, Ferjan, Košenina, Sočan, Peteln, Brodnik, Primar, Loboda, Kariz.

ČSK je dobil današnjo tekmo z veliko srečo, kajti po poteku igre bi bil rezultat lahko tudi obraten. Za izid je bila na večja odločnost napadalne vrste domačin, ki je zlasti po odmoru zaigrala z veliko voljo in ambicijo. Krilska vrsta je bila vse čas igre dobra v obeh smereh, medtem ko ožja obramba ni bila takšna, pa je vendar zlasti svojo nalogo zadovoljivo.

Hermežani, ki so danes stopili z nekaterimi rezervami, so imeli najboljše moči v zadnjih formacijah. Napad je zaigral smiselno, samo v prvem polčasu, pa tudi takrat je bil še preveč raztrgan, da bi lahko dosegel znatne uspehe. Zato pa je res, da je vse moštvo zaigralo z velikim elarcom in če bi bilo imelo malo več sreče, bi bilo lahko odneslo vsaj eno točko.

Igra je bila od začetka do zadnjega živahna zelo živahna in rapeta. Oboji so igrali z voljo in ambicijo in igra je bila razen nekaterih izjem tuji fair, za kar gre zasluga ljubljanskemu sodniku g. Cimpermanu, ki je sodil objektivno in dobro. Značilno za današnjo tekmo je bilo, da sta dva gola zakrivila lastna igralca, in sicer Ferjan za Hermesa (v 11 min.) in Vamplin za ČSK, v 32. min. Po odmoru so imeli domači nekoliko več od igre in v 23. min. je Silo znižil zmagovalni gol. Nekatere kasnejše je bil isti igralec zaradi hudega foula nad Hermesom vratarjem izključen.

Ljubljanski II. razred

Grafika : Mars 3:2 (1:1)

Slovjan : Slavija 8:0 (5:0)

Korotan : Svoboda 2:1 (1:1)

Stoga : Mladika 7:0

Ostale nogometne tekme

Beograd : Zagreb : Beograd 3:2. Tekmo je zelo ovirala megla.

Novi Sad : Zagreb : Novi Sad 3:1.

Subotica : Zak : Sportklub 2:1 (1:0).

Dunaj : FAC : Favoritner SK 4:1 (3:0).

Vienna : Hakoah 0:0, Rapid : WAC 4:2 (0:0), Libertas : Sportklub 1:0 (1:0).

Budimpešta : Ujpest : Kispest 4:1, Phobus : Szeged 5:1, III. okraj : Bocska 2:0, Attila : Sorokar 1:1, Hungaria : »11« 4:4.

Potkalna tekma, ki se bo morala ponoviti.

TEDEN DNI FILMA

Greta Garbo — „Kraljica Kristina“

Menda se ni bilo na svetu filmske igralke, ki bi jo bili toliko slavili kakor Greta Garbo. Njena kariera je res bajna. Od preproste pomočnice v brivnici se je povzpela do najbolj oboževane žene sveta.

V čem je vsa njena moč? V prikupnosti obraza? V lepi igri? Težko bi rekli, saj je pri njej vse tako v popolni meri združeno, da le s težavo ločimo drugo od drugega.

Greta Garbo v svojem prvem večjem filmu »Ulica brez veselja«

Zo je pred osmimi leti igrala prvič v filmu »Ulica brez veselja«, ki smo jo gledali tudi v Ljubljani, pač ni nihče slutil, kakšni uspehi, kakšna slava čaka takrat še temnolaso, neznanstveno Greto. Potem smo kar nenkrat zvedeli, da je odpotovala v Ameriko, to deželo vseh možnosti, kamor jo je bil poklical tisti, ki jo je prvi odkril za film, njen rojak in baje njen prvi mož, režiser Maurits Stiller. Dobila je začasno pogodbo pri filmski družbi Metro-Goldwyn-Mayer, kjer igra še zdaj.

Prvi film, kjer je žela slavo, se je imenoval »Pod jarmom strasti«. Gotovo se ga spominja še vsakdo, kdor količjak zasleduje razvoj filmske umetnosti. Njen partner

Zato pa smo jo spoznali tem bolj v njenih naslednjih filmih, med katerimi je bil tisti o lepi vohunki Mati Hari nedvomno najlepši.

Kolikokrat so že pisali, da misli Greta zapustiti film. Prav lani ob tem času so se širile te vesti z veliko upornostjo. Odpotovala je v Evropo, toda po dolgem prigorjanju se je vrnila v Ameriko, kjer so prav tedaj sklenili po njeni želji filmati življenje zagonetne švedske kraljice Kristine.

Zdaj je ta film že gotov in ga bomo v kratkem videli tudi v Ljubljani. Vsa svetovna kritika se izraža navdušeno o njem iz ga ne more prehaliti.

Življenje te kraljice, ki jo v filmu posebej Greta Garbo, je nadvse pestro. Ker je bila edini otrok švedskega kralja Gustava Adolfa in ji je bilo namenjeno nasledstvo na prestolu, so jo vzgojili kakor moškega, da bi lažje prenašala vladarske skrbi in težave. Toda že zgodaj se je odpovala vladni in posadila na prestol svojega mladega nečaka. Dolgo so bili zgodovinarji v dvomu, kaj naj bi bilo njenemu odstopu vzrok. Ker je prestopila iz protestantizma v katoliško vero, so nekateri sklepali, da je zaradi verske razdvojenosti pustila prestol. V resnici pa je bilo drugače. In prav to bo pokazal ta film.

Da je film res nekaj posebnega po svoji umetniški dovršenosti, bo najboljši dokaz to, da je dobila Greta Garbo zaradi njega švedsko plemstvo.

Greta Garbo v filmu »Takšno si me hotel imeti«, za katerega je napisal dejanje letošnji Nobelov nagradenec Luigi Pirandello in v svoji najnovejši umetniški »Kraljici Kristini«.

Greta Garbo v filmu »Romance«

je bil takrat ameriški bog — John Gilbert. Greta Garbo se je uprla režiserju, igrala docela po svoje in vsi filmski producenti so bili trdno prepričani, da bo film propadel in da bo morda pokopal tudi Gilberta. Ugodilo se je pa drugače. Menda se ni bilo ljubezenskega filma, ki bi bil sprejet s takim navdušenjem in na mah je postala Greta Garbo najbolj znana ameriška filmska zvezda. Odtlej je napravila še celo kopico filmov, časih po tri, štiri na leto in nikjer ni razočarala svojih ljubiteljev. — »Divje orhideje«, »Ana Karenina« in drugi taki filmi so bili mejniki njene poti nazor.

Malo je bilo igralok, ki bi bile ostale na svojem prestolu, ko je čas pometel z nemim filmom in ga nadomestil z govornim. Tudi za Greto so mislili, da bo tako. Govorili so, da je njen glas neprimeren za filmanje, da bo z glasom izgubila vso svojo privlačnost, ker je bistvo njene igre mimika, govor kretanj. In res se dolgo ni oglasila.

Potem je prišel po dolgem pričakovanju njen prvi govorni film »Ana Christie«. V njem je bila Greta vsa drugačna kakor prej, vsa izpremenjena. Nekaj novega nam je pokazala v svoji igri, nekaj dotlej nepoznanega. Nismo je še prav razumeli.

FILATELIJA

Rabljene in nerabljene znamke

Ponovno in še vedno se razpravlja o tem vprašanju, ki je imelo svoj čas principien značaj, a ga danes več nima. Smisel filatelije daje namreč vsakemu zbiratelju na prosti, da se odloči za rabljene ali nerabljene znamke. Večje važnosti pa je materialna in estetska stran tega vprašanja. Nedvomno so nerabljene znamke vobče dražje, in imaš z njih nabavo včasih tudi izugubo. Događa se, da pri poštnem uradu kupljeno znamko po preteku nekaj časa, ko je bila vzeta iz prometa, dobiš v trgovini z znamkami in nakup pod nominalno vrednostjo. Taki primeri se dogajajo, če postane uprava proda en-bloc preostale zaloge neporabljenih znamk, ki niso več v veljavi, daleko pod nominalno ceno. Vendar taki primeri niso tako pogosti, da bi priporočali splošno zbiranje rabljenih znamk. Slučajni namreč, da imajo kake znamke večjo vrednost in so dražje, če so rabljene, tvorijo izjemo in se navadno dogajajo pri izdajah onih znamk, ki so bile iz katerega koli razloga le prav kratak čas v prometu, zaradi česar trg razpolaga z večjim številom nerabljenih davor rabljenih komadov. Rablje-

ne znamke imajo nadalje pomen za zbiratelje poštinih žigov ali pa v onih primerih, da so posamezne izdaje v taki zvezi s kakimi posebnimi dogodki, da so se v to svrhu izdali tudi posebni štampilji, in da tako znamka s takim žigom tvori celoto.

Dotičnik, ki se odloči za zbiranje zgolj nerabljenih znamk, mora tedaj računati z znatno večjimi izdatki. Pri zbirateljih, pri katerih denarne žrtve ne igrajo vloge, so pri odločitvi glede zbiranja rabljenih ali nerabljenih znamk važni poleg materialne vrednosti zbirke še estetski oziri. Ne more biti dvoma o tem, da je zbirka nerabljenih znamk z estetskega stališča daleko lepša kakor ona, ki vsebuje le z žigom opremljene znamke. Za take zbiratelje, ki se zanimajo za znamke samo v upogledu njih izdaj, je seveda merodajna zgolj na znamki razvidna slika, in morajo tedaj zbirati le nerabljene znamke.

Zbiranje rabljenih znamk je znatno težavnejše. Že pri opisu generalne (splošne) zbirke se je poudarilo, da je pri nakupu znamk posvečati posebno pažnjo njih kvaliteti, to je, da je pri vsaki znamki slika pr-

vilno centrirana, da na perforaciji ne manjka kak robček, da papir ni poškodovan, sploh znamka mora biti brez hibe. Tudi zbiratelj rabljenih znamk mora polagati vso svojo pozornost na kvaliteto znamke kot take, a poleg tega še na njen žig. Vrednost zbirke rabljenih znamk je znatno večja, če se pri nabavi znamk pazi na njih kakovost. In ravno tu se pri zbiranju pojavijo največje težave: težko je dobiti znamko, da kvalitativno zadošča v tej smeri, kakor navedeno. Še večja težava pa je z žigom. Iz žiga mora biti razviden kraj in datum odposiljavitve, — žig mora biti čitljiv, pa vendar tak, da ne kvari slike na znamki. Treba je prav mnogo potrpežljivosti, iskanja itd., da se take prvotne komade dobi v roku. Tu ne pomaga mnogo denar, marveč v največji meri le čvrsta volja in doslednost. Zbirka, sestavljena iz samo prvotnih rabljenih znamk, nadkriljuje zbirko nerabljenih komadov. Kvalitativno odbre, nerabljene znamke je moč dobiti pri vsakem trgovcu z znamkami, rabljene znamke enake kvalitete s prvotnim žigom pa se dobi mnogo težje, in še tedaj le za drag denar. Zaradi tega mnogi, hoteč si olajšati zbiranje in isto pospešiti, nerabljene znamke kupujejo in si dajo iste lepo žigosati na pošti. Opozorjamo, da take znamke v oči resnih filatelistov nimajo nobene vrednosti. Take znamke niso več nerabljene, pa tudi nimajo kvalifikacije rabljenih znamk, kar more dognati vsak le nekoliko več zbiratelj.

Iz navedenega je povzeti, da se od zbiratelja rabljenih znamk zahteva več kot od zbiratelja nerabljenih. Zato pa tudi utegne imeti prvotna zbirka rabljenih znamk na vsaki razstavi večji uspeh kakor zbirka z nerabljenimi znamkami. Mnogi zbiratelji principielno zavzamejo stališče, da ima smisel filatelije v prvi vrsti težnja v iziranj rabljenih znamk, ter argumentirajo to svoje stališče s tem, da je znamka postala »znamka« šele s tem, da je služila svoji svrhi. Ta argumentacija pa je dandanes brez podlage, ker je smisel moderne filatelije v glavnem le zbiranje, ena težnja zbiranja samega pa: čim večja kompletacija; individualnega značaja je, na katerem

področju filatelije se potem ta težnja udešuje. Iz izkušenj je znano, da se za tako principielno stališče, kakor omenjeno, zavzamejo vobče le tisti zbiratelji rabljenih znamk, ki kvaliteti ne posvečajo dovolj pozornosti; svoje zbirke — ki tedaj nimajo vrednosti — potem opravičujejo s tem, da naglašajo: zbiranje rabljenih znamk je edino pravilno.

Vprašanje gumiranja je vprašanje zase in še ni rešeno prav tako, kakor vprašanje »poštne svežice« (postfrisch) znamk. Znano je, da nerabljen znamka mora biti opremljena z lepilom; a prav tako je tudi znano, da lepilo pospešuje v prvi vrsti razkroj barve, a potem tudi še uničenje znamke same. epilo na znamkah vsebuje kemične sestavine, kojih prva svrha je, da se more znamko nalepiti na pošiljko, dočim je trajnega obstoja znamke ne more jemati v obzir. Kemijske sestavine razkrajajo papir mnogo prej, kot bi to povzročil tek časa. Vsled tega bi mnogi upoštevani filatelisti najraje oprali lepilo in tako podaljšali življenje svojim miljenkam, pa vendar tega storiti ne smejo, do sedaj namreč velja načelo, da nerabljen znamka brez lepila »ni več znamka«. orba zoper to naziranje je začasno brezuspešna, vsled česar se mora paziti na to, da je nerabljen znamka opremljena z lepilom, ne oziraje se na to, da lepilo utegne znamko uničiti.

Za »poštne sveže« znamke se smatrajo one, na katerih ni opaziti sledov, da so bile pritrjene v zbirki. To je pretrianost, ki s filatelijo nima nikake zveze in bi govorilo za to, da je znamka, kupljena na pošti po nominalni vrednosti, izgubila svojo vrednost, čim je bila uvrščena v zbirko! Kakor smo odločni poborniki skrajne paže glede kvalitete znamke, ne moremo priznati, da vprašanje »poštne svežice« znamk postane nekako važno v filateliji kot taki. To vprašanje je izrazito trgovsko, ki se s stališča trgovca da mogoče opravičiti, ki pa je za filatelista povsem brezpredmetno. Zato naj noben filatelista ne pristane na to, da se mu pri prodaji ali zamenjavi zniža vrednost inake brezhibne znamke zgolj zaradi tega, ker ni »poštne sveže«.

V nadaljnjem razgovoru pojasnjuje dr. Marescheva, kaj se je v Avstriji že storilo v pogledu učiteljske izobrazbe v zadnjih letih. Tako izvedemo, da se prirejajo za osnovnošolske učitelje od 1. 1923. dalje vsako leto posebni tečaji, ki imajo v prvi vrsti namen, pokazati udeležencem način, po katerem se ves pouk čim najbolj približa resničnemu življenju. Akademikar-kam nudi poseben institut v dvoletnem tečaju tako zvano žensko izobrazbo, kjer si dijakine, odnosno absolventke univerze lahko pridobe vse, česar jim njihovo dotedanje šolanje ni nudilo. Tu se uče gospodinjstva, nege otrok, krojenja, vrtnarstva in drugega. Večina akademikark, ki obiskuje ta institut, ki je edinstvena ustanova, so kandidatke za srednješolske službe. Ko dovrše tečaj, napravijo izpit in se lahko potegujejo za posebno mesto iz teh predmetov. Te profesorice predstavljajo čisto nov tip srednješolskih učiteljic. Odpro se jim pa še mnoga druga delovna torišča, kjer svoje znanje lahko mnogovrstno uveljavijo, kjer izsledke znanosti lahko neposredno aplicirajo na praktično življenje. Tako delovno območje je ženi, tudi intelektualno najvišje stoječ, najbližje, kajti žena ima poseben dar, vse svoje zanimanje spravi v življenjsko bližino. To je dragocen dar, specialno ženska kvaliteta, ki je možu le redkokdaj dana.

Dr. Marescheva je prepričana, da ne more priti do nikakih ukinitvev ali okrnitev ženskega šolstva v Avstriji, ker bi to pomenilo padec kulturnega nivoja vsega prebivalstva. Vse šolstvo, odnosno izobrazbo je treba preusmeriti v takem smislu, da bodo ženske s svojim vplivom ustvarjale potrebno prolučitev sedanjih moških, zgolj razumski kulturi, ki jo moremo označiti: na tehniko zgrajeno civilizacijo.

Vprašanje je, ali bodo poizkusi reorganizacije samo ženske izobrazbe tako izvedeni, da bodo dosegli svoj namen bodisi glede na razvoj kulture, bodisi na zemljni položaj. Vsekako je za ženo nesprejemljiva taka reorganizacija izobrazbe, ki bi ji zaprla pot v poklice ali pa jo omejevala v njenem delovnem območju ter ji odkazovala zgolj »ženska torišča«. To velja tudi za udejstvovanje v javnem življenju. Glede tega pa je reorganizacija izobrazbe v bolj »pristno ženskem pravcu« dvomljive vrednosti. Tu veljajo besede, ki jih je izrekel že Platon: »V državni upravi ni opravila, ki bi ga morala opravljati žena kot žena in moški kot moški; nasprotno, naravne sposobnosti so na isti način razdeljene med oboja spola in zato ima žena prav tako kakor moški pravico na vsa opravila.«

Objave

ZKD priredi 3. decembra ob 19. v Vajeniški domu predavanje. Predaval bo g. dr. Petrič, direktor Higieničnega zavoda. Lepe skioptične slike bodo ponazorile predavanje.

Ljudska univerza v Ljubljani. Drevi ob 20. bo javno predavanje v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo gosp. univ. prof. Maklešov Aleksander: Osebnost zločinca in kazenska odgovornost. Vstop prost.

BREZPOSELNI INTELIGENCI

nudimo zaslužek s poverjeništvom za naše revije in knjige. Sporočite naslov na založbo »Evalit« (uprava »Priatelj«) v Ljubljani, Dalmatinova ulica 10, in dobite brezplačno pojasnila.

Žena v sodobnem svetu

O reorganizaciji ženskega šolanja

Dr. Marescheva nadaljuje: »V Avstriji smo prvi izkušali rešiti ta problem. Ustavili smo pojem o življenjskem pouku, katerega smo uvedli v mnogo dekliških šol. Bistvo tega pouka obstoja v tem, da se oziroma posebno na tisto snov, ki je zvezana z resničnim, praktičnim življenjem. Tu se na primer daje prednost onim prirodoslovnim pojavom, ki so zvezani z vsakdanjim življenjem. Tako se pri kemiji ozira na hranišva in pri matematiki na gospodinjstvo. Vse, kar se deklice uče v tej zvezi, si mnogo bolj zapomnijo, kajti vsakdanje življenje ustvarja asocijacijske pripomočke, ki skrbje za to, da se priučena snov ne pozabi. Učitelj in učiteljice dekliških šol se ne smejo izgubljati v zgolj strokovnem pouku, temveč ga morajo uvrstiti v naloge, ki jih zahteva od ženske današnji čas. Zgodovinski pouk naj pokaže učencem kulturnozgodovinski razvoj družine in ženskega življenja in vpliv žene na razvoj zgodovine. Prirodne znanosti morajo voditi dekle do jasne spoznanja življenjskih pojmov vseh stvari, zlasti pa človeka; iz tega spoznanja se bo dekle povsem nepristransko zavedalo svoje prirodne naloge. Umevno je, da zahteva ta metoda od učitelja temeljito življenje v njegovo kulturno nalogo. Zato je potrebno, da se tudi učiteljska izobrazba usmeri v tem pogledu.«

Strojepisni pouk
po desetletnem sistemu, za moštvo in neveste. V večernih urah od 6 do 10. in od 10 do 9. ure. Učba ure 2 Din. Pouk se prične 4. decembra. Vpisovanje dnevno. Christofor učni svet. Domo-branska cesta 109. 15-16-17

Površniki
vrednosten, najnižji učni št. Najboljši nakup pri Prokuriji. Sv. Petra cesta 14. 138-1

Sv. Miklavž!
Pridi in oglej si cene lepih praktičnih daril za Tvoje male in odrasle! Vljudno Te vabi trvdka

F. M. SCHMITT,
Pred škofijo 2 — Lin-garjeva 4, Ljubljana.

Kurja očesa

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom »Clavén« je mast

Dobite v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča. Ovarjate se ponaredil!

M. Hrnjak
lekarnar — Sisak.

Tužnih src naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je gospa

OLGA ŽOHAR
trgovka v Kamnici pri Mariboru

nenadoma, po kratki in mučni bolezn, previdena s sv. zakramenti, v 44. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb bo v ponedeljek popoldne ob 3. uri iz hiše žalosti v Kamnici.

Kamnica pri Mariboru, dne 2. decembra 1934.

Globoko žaluje: MOŽ, OTROCI, in ostalo sorodstvo.

Nenadoma je umrla ljuba mamica, gospa

OLGA ŽOHAR
trgovka

Pogreb nenadomestljive mamice bo v ponedeljek, dne 3. decembra dopoldne iz hiše žalosti v Kamnici na tamkajšnje pokopališče.

Kamnica, dne 1. decembra 1934.

OLGICA in DAVORIN otroka, in ostalo sorodstvo

IVAN SKASA javlja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je danes ponoči po težki bolezni preminula v Zagrebu njegova soproga, gospa

Alma Skasa, roj. Hofinger

Pogreb blage pokojnice se bo vršil v ponedeljek ob 3. uri popoldne na župno pokopališče v Smartnem pri Velenju.

Velenje, dne 1. decembra 1934.

IVAN SKASA, SIN, in ostali sorodniki.

Brez posebnega obvestila.

Uspeh za uspehom
Sanje, kdor se ob vsaki priliki poslužuje Jutroveskega naloga